

**ZAČETNI TEČAJ SPOZNAVANJA
GLIV
ZA NAZIV
DETERMINATOR PRIPRAVNIK**

Po Pravilniku o izpitih in pridobivanju nazivov
za določevalce gliv pri
Mikološki zvezi Slovenije



Posnetek na naslovnici: Parasola plicatilis

KAZALO

1. UVOD	1
2. OBVEZNI SEZNAM GLIV	2
3. GOBAR V GOZDU SPOŠTUJE ZAKONE	4
3.1. ZAKON O GOZDOVIH	4
3.2. PRAVILNIK O VARSTVU GOZDOV	4
3.3. UREDBA O PREPOVEDI VOŽNJE Z VOZILI V NARAVNEM OKOLJU	4
3.4. ZAKON O OHRANJANJU NARAVE	5
3.5. UREDBA O ZAVAROVANIH PROSTO ŽIVEČIH VRSTAH GLIV	5
3.6. UREDBA O VARSTVU SAMONIKLIH GLIV	6
3.7. RDEČI SEZNAM GLIV SLOVENIJE	6
4. KODEKS NABIRALCEV IN PROUČEVALCEV SAMONIKLIH GLIV MZS	10
5. OSNOVE O GLIVAH	11
5.1. KAJ JE GLIVA IN KAJ GOBA?	11
5.2. PREHRANJEVANJE GLIV	12
6. DOLOČANJE (DETERMINACIJA) GLIV	14
6.1. PROSTOTROSNIČE	14
6.2. ZAPRTOTROSNIČE	15
7. KLASIFIKACIJA (RAZVRŠČANJE) GLIV	17
7.1. OSNOVNE SKUPINE V KLASIFIKACIJI GLIV	17
8. OPISI GLIV IZ OBVEZNEGA SEZNAMA	18
8.1. <i>Agaricus campestris</i> , travniški kukmak	18
8.2. <i>Agaricus xanthodermus</i> , karbolni kukmak	19
8.3. <i>Albatrellus ovinus</i> , ovčji mesnatovec	20
8.4. <i>Amanita caesarea</i> , knežja mušnica	21
8.5. <i>Amanita excelsa</i> , podaljšana mušnica	22
8.6. <i>Amanita muscaria</i> , rdeča mušnica	23
8.7. <i>Amanita pantherina</i> , panterjeva mušnica	24
8.8. <i>Amanita phalloides</i> , zelena mušnica	25
8.9. <i>Amanita rubescens</i> , rdečkasta mušnica	26
8.10. <i>Amanita virosa</i> , koničasta mušnica	27
8.11. <i>Armillaria ostoyae</i> , črnomekinasta mraznica	28
8.12. <i>Boletus badius</i> , kostanjasti goban	29
8.13. <i>Boletus edulis</i> , jesenski goban	30
8.14. <i>Boletus regius</i> , kraljevi goban	31
8.15. <i>Boletus reticulatus</i> , poletni goban	32
8.16. <i>Boletus satanas</i> , vražji goban	33
8.17. <i>Cantharellus cibarius</i> , navadna lisička	34
8.18. <i>Chalciporus piperatus</i> , pekoči bakrenopor	35
8.19. <i>Chroogomphus rutilus</i> , bakrenasti polžar	36
8.20. <i>Clitocybe dealbata</i> , pobeljena livka	37

8.21. <i>Clitocybe nebularis</i> , poprhnjena livka	38
8.22. <i>Clitopilus prunulus</i> , navadna mokařica	39
8.23. <i>Coprinopsis atramentaria</i> , prava tintovka	40
8.24. <i>Coprinus comatus</i> , velika tintnica	41
8.25. <i>Cortinarius caperatus</i> , pšenična koprenka	42
8.26. <i>Cortinarius orellanus</i> , poljska koprenka	43
8.27. <i>Cortinarius praestans</i> , nagubana koprenka	44
8.28. <i>Cortinarius traganus</i> , lilasta koprenka	45
8.29. <i>Craterellus cornucopioides</i> , črna trobenta	46
8.30. <i>Craterellus tubaeformis</i> , lijasta trobenta	47
8.31. <i>Entoloma rhodopolium</i> , nizka rdečelistka	48
8.32. <i>Entoloma sinuatum</i> , velika rdečelistka	49
8.33. <i>Galerina marginata</i> , obrobljena kučmica	50
8.34. <i>Gomphidius glutinosus</i> , veliki slinar	51
8.35. <i>Gymnopus dryophilus</i> , vitki korenovec	52
8.36. <i>Gyromitra esculenta</i> , pomladanski hrček	53
8.37. <i>Hebeloma sinapizans</i> , redkvičasta medlenka	54
8.38. <i>Hydnum repandum</i> , rumeni ježek	55
8.39. <i>Hygrocybe punicea</i> , velika vlažnica	56
8.40. <i>Hygrophorus eburneus</i> , bela polževka	57
8.41. <i>Hygrophorus russula</i> , zajetna polževka	58
8.42. <i>Hypholoma fasciculare</i> , navadna žveplenjača	59
8.43. <i>Kuehneromyces mutabilis</i> , mala štorovka	60
8.44. <i>Laccaria amethystina</i> , vijoličasta bledivka	61
8.45. <i>Lactarius deliciosus</i> , užitna sirovka	62
8.46. <i>Lactarius torminosus</i> , kosmata mlečnica	63
8.47. <i>Lactarius volemus</i> , sočna mlečnica	64
8.48. <i>Leccinum aurantiacum</i> , trepetlikov turek	65
8.49. <i>Leccinum pseudoscabrum</i> , gabrov ded	66
8.50. <i>Lepiota cristata</i> , smrdljivi dežniček	67
8.51. <i>Lepista nuda</i> , vijoličasta kolesnica	68
8.52. <i>Lycoperdon perlatum</i> , betičasta prašnica	69
8.53. <i>Lyophyllum loricatum</i> , trdokožni zajček	70
8.54. <i>Macrolepiota procera</i> , orjaški dežnik	71
8.55. <i>Megacollybia platyphylla</i> , širokolistna velekoronovka	72
8.56. <i>Morchella esculenta</i> , užitni smrček	73
8.57. <i>Mycena pura</i> , redkvičasta čeladica	74
8.58. <i>Mycetinis scorodonius</i> , navadna česnovka	75
8.59. <i>Omphalotus olearius</i> , oljkov livkar	76
8.60. <i>Paxillus involutus</i> , navadna podvihanka	77
8.61. <i>Pleurotus ostreatus</i> , bukov ostrigar	78
8.62. <i>Pseudohydnum gelatinosum</i> , navadna ledenka	79
8.63. <i>Ramaria formosa</i> , lepa griva	80
8.64. <i>Russula cyanoxantha</i> , modrikasta golobica	81
8.65. <i>Russula emetica</i> , bljuvna golobica	82
8.66. <i>Russula vesca</i> , užitna golobica	83
8.67. <i>Russula virescens</i> , zelenkasta golobica	84
8.68. <i>Scleroderma citrinum</i> , navadna trdokožnica	85
8.69. <i>Scutiger pes-caprae</i> , kozjenogi ščitar	86
8.70. <i>Sparassis crispa</i> , borov glivec	87
8.71. <i>Stropharia aeruginosa</i> , zelenkasta strniščnica	88
8.72. <i>Suillus bovinus</i> , prožna lupljivka	89
8.73. <i>Suillus luteus</i> , maslena lupljivka	90
8.74. <i>Tricholoma columbetta</i> , golobičja kolobarnica	91
8.75. <i>Tricholoma pardinum</i> , pegasta kolobarnica	92
8.76. <i>Tricholoma portentosum</i> , zimska kolobarnica	93
8.77. <i>Tricholoma sciodes</i> , pogubna kolobarnica	94
8.78. <i>Tricholomopsis rutilans</i> , rdečkasta trhlenka	95
8.79. <i>Tylopilus felleus</i> , žolčasti grenivec	96
8.80. <i>Xerula radicata</i> , zaviti širokolistar	97

1. UVOD

Vsak član mikološkega ali gobarskega društva ima možnost, da postane determinator ali določevalec gliv za društvene potrebe, če obvlada obvezno snov spoznavanja gliv, ki jo je s pravilnikom določila Mikološka zveza Slovenije (MZS). Pravilnik je bil sprejet na 2. seji predsedstva MZS v Celju dne 7. 5. 2005, dopolnjen pa potrjen na skupščini MZS v Podsredi, 17.5.2014. Pravilnik se nahaja na spletni strani MZS [<http://www.gobe-zveza.si/>].

Za osnovno spoznavanje gliv so najprimernejši začetni tečaji, ki jih organizirajo posamezna mikološka ali gobarska društva po Sloveniji. Za pridobitev naziva DETERMINATOR PRIPRAVNIK mora vsak kandidat spoznati 80 določenih vrst gob iz obveznega seznama 240-ih vrst, ki jih je predpisala MZS. Za determinatorje pripravnike latinska imena gob niso obvezna, praktično morajo le prepoznati predpisane vrste gliv ter vedeti, če so užitne ali strupene. Poznavanje latinskih imen gliv pa je potrebno pri nadaljevanju izobraževanja.

Za pridobitev naziva DETERMINATOR SVETOVALEC mora kandidat praktično prepoznati, opisati in imenovati s slovenskim ter latinskim imenom glive iz obveznega seznama in na izpitu doseči minimalno 60% vseh točk. Poznati in spoštovati mora Uredbo o zavarovanih prosto živečih vrstah gliv, spoštovati kodeks obnašanja nabiralcev gob in sodelovati pri delu v matičnem društvu.

Za pridobitev naziva DETERMINATOR SAMOSTOJNI SVETOVALEC mora kandidat prepoznati, opisati ter imenovati s slovenskim ter latinskim imenom glive iz obveznega seznama in na izpitu doseči minimalno 90% vseh točk. Dokazati mora tudi spretnost in znanje pri mikroskopiranju gliv. Poznati in spoštovati mora zakone, predpise in uredbe, ki jih predpisuje RS. Upoštevati mora kodeks obnašanja nabiralcev gob ter sodelovati pri delu v matičnem društvu in v MZS.

Vse opise gliv smo pridobili s spletne strani gobarskega društva Lisička Maribor [<http://www.gobe.si/>]. Vsebine, objavljene na spletnem mestu je dovoljeno reproducirati le v nekomercialne namene, pri čemer morajo ohraniti vsa navedena opozorila o avtorskih pravicah in se torej ne smejo prepisovati, razmnoževati ali kako drugače razširjati brez dovoljenja lastnika domene gobe.si.

Slavko Šerod
Predsednik Mikološke komisije

2. OBVEZNI SEZNAM GLIV za naziv DETERMINATOR PRIPRAVNIK

Št.	Latinsko ime	Slovensko ime
1.	<i>Agaricus campestris</i>	travniški kukmak
2.	<i>Agaricus xanthodermus</i>	karbolni kukmak
3.	<i>Albatrellus ovinus</i>	ovčji mesnatovec
4.	<i>Amanita caesarea</i>	knežja mušnica
5.	<i>Amanita excelsa</i>	podaljšana mušnica
6.	<i>Amanita muscaria</i>	rdeča mušnica
7.	<i>Amanita pantherina</i>	panterjeva mušnica
8.	<i>Amanita phalloides</i>	zelena mušnica
9.	<i>Amanita rubescens</i>	rdečkasta mušnica
10.	<i>Amanita virosa</i>	koničasta mušnica
11.	<i>Armillaria ostoyae</i>	črnomekinasta mraznica
12.	<i>Boletus badius</i>	kostanjasti goban
13.	<i>Boletus edulis</i>	jesenski goban
14.	<i>Boletus regius</i>	kraljevi goban
15.	<i>Boletus reticulatus</i>	poletni goban
16.	<i>Boletus satanas</i>	vražji goban
17.	<i>Cantharellus cibarius</i>	navadna lisička
18.	<i>Chalciporus piperatus</i>	pekoči bakrenopor
19.	<i>Chroogomphus rutilus</i>	bakrenasti polžar
20.	<i>Clitocybe dealbata</i>	pobeljena livka
21.	<i>Clitocybe nebularis</i>	poprhnjena livka
22.	<i>Clitopilus prunulus</i>	navadna mokařica
23.	<i>Coprinopsis atramentaria</i>	prava tintovka
24.	<i>Coprinus comatus</i>	velika tintnica
25.	<i>Cortinarius caperatus</i>	pšenična koprenka
26.	<i>Cortinarius orellanus</i>	poljska koprenka
27.	<i>Cortinarius praestans</i>	nagubana koprenka
28.	<i>Cortinarius traganus</i>	lilasta koprenka
29.	<i>Craterellus cornucopioides</i>	črna trobenta
30.	<i>Craterellus tubaeformis</i>	lijasta trobenta
31.	<i>Entoloma rhodopolium</i>	nizka rdečelistka
32.	<i>Entoloma sinuatum</i>	velika rdečelistka
33.	<i>Galerina marginata</i>	obrobljena kučmica
34.	<i>Gomphidius glutinosus</i>	veliki slinar
35.	<i>Gymnopus dryophilus</i>	vitki korenovec
36.	<i>Gyromitra esculenta</i>	pomladanski hrček
37.	<i>Hebeloma sinapizans</i>	redkvičasta medlenka
38.	<i>Hydnum repandum</i>	rumeni ježek
39.	<i>Hygrocybe punicea</i>	velika vlažnica
40.	<i>Hygrophorus eburneus</i>	bela polževka
41.	<i>Hygrophorus russula</i>	zajetna polževka
42.	<i>Hypholoma fasciculare</i>	navadna žveplenjača
43.	<i>Kuehneromyces mutabilis</i>	mala štorovka
44.	<i>Laccaria amethystina</i>	vijoličasta bledivka
45.	<i>Lactarius deliciosus</i>	užitna sirovka
46.	<i>Lactarius torminosus</i>	kosmata mlečnica
47.	<i>Lactarius volemus</i>	sočna mlečnica
48.	<i>Leccinum aurantiacum</i>	trepetlikov turek

49.	<i>Leccinum pseudoscabrum</i>	gabrov ded
50.	<i>Lepiota cristata</i>	smrdljivi dežniček
51.	<i>Lepista nuda</i>	vijoličasta kolesnica
52.	<i>Lycoperdon perlatum</i>	betičasta prašnica
53.	<i>Lyophyllum loricatum</i>	trdokožni zajček
54.	<i>Macrolepiota procera</i>	orjaški dežnik
55.	<i>Megacollybia platyphylla</i>	širokolistna velekorenovka
56.	<i>Morchella esculenta</i>	užitni smrček
57.	<i>Mycena pura</i>	redkvičasta čeladica
58.	<i>Mycetinis scorodoni</i>	navadna česnovka
59.	<i>Omphalotus olearius</i>	oljkov livkar
60.	<i>Paxillus involutus</i>	navadna podvihanka
61.	<i>Pleurotus ostreatus</i>	bukov ostrigar
62.	<i>Pseudohydnum gelatinosum</i>	navadna ledenka
63.	<i>Ramaria formosa</i>	lepa griva
64.	<i>Russula cyanoxantha</i>	modrikasta golobica
65.	<i>Russula emetica</i>	bljuvna golobica
66.	<i>Russula vesca</i>	užitna golobica
67.	<i>Russula virescens</i>	zelenkasta golobica
68.	<i>Scleroderma citrinum</i>	navadna trdokožnica
69.	<i>Scutigera pes-caprae</i>	kozjenogi ščitar
70.	<i>Sparassis crispa</i>	borov glivec
71.	<i>Stropharia aeruginosa</i>	zelenkasta strniščnica
72.	<i>Suillus bovinus</i>	prožna lupljivka
73.	<i>Suillus luteus</i>	maslena lupljivka
74.	<i>Tricholoma columbetta</i>	golobičja kolobarnica
75.	<i>Tricholoma pardinum</i>	pegasta kolobarnica
76.	<i>Tricholoma portentosum</i>	zimsko kolobarnica
77.	<i>Tricholoma sciodes</i>	pogubna kolobarnica
78.	<i>Tricholomopsis rutilans</i>	rdečkasta trhlenka
79.	<i>Tylopilus felleus</i>	žolčasti grenivec
80.	<i>Xerula radicata</i>	zaviti širokolistar

3. GOBAR SPOŠTUJE ZAKONE

Vedenje obiskovalcev gozdov in s tem tudi gobarjev določa več predpisov:

- Zakon o gozdovih,
- Pravilnik o varstvu gozdov,
- Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju,
- Zakon o ohranjanju narave,
- Uredba o zavarovanih prosto živečih vrstah gliv,
- Uredba o varstvu samoniklih gliv
- Rdeči seznam gliv Slovenije.

3.1. ZAKON O GOZDOVIH

Zadnja sprememba je objavljena 7. 3. 2014

[\[http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=2014541\]](http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=2014541).

V 5. členu nas zakon pouči, da lahko gobe rekreativno pobiramo nemoteno povsod, tudi v lastniških gozdovih, razen če prepoved nabiranja predpiše minister, pristojen za gozdarstvo, če lastnik v njih ne izvaja pridobitne dejavnosti (npr. goji kostanje), kar pa mora biti posebej označeno, ali pa če se nahajamo na zaščitenem območju, kar pa tudi mora biti posebej označeno. Če teh označb ne upoštevamo, smo lahko kaznovani z globo od 400 € do 800 €.

3.2. PRAVILNIK O VARSTVU GOZDOV

Zadnja sprememba je objavljena 31. 12. 2009

[\[http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2009114&stevilka=5220\]](http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2009114&stevilka=5220).

V 43. členu piše, da posamezni obiskovalec gozda lahko v smislu rekreativnega nabiranja za lastne potrebe nabere dnevno največ 2 kg gob, razen gob, ki jih je prepovedano nabirati na podlagi predpisa, ki ureja varstvo samoniklih gliv, plodov, mahov in kostanja ter 1 kg zelnatih rastlin, razen rastlin, ki jih je prepovedano nabirati na podlagi predpisa, ki ureja varstvo zavarovanih rastlinskih vrst. Šteje se, da obiskovalec gozda pri rekreativnem nabiranju plodov, zelnatih rastlin ali gob ogroža funkcije gozda, če pri tem ravna tako, da se:

- nabirajo drevesni plodovi, semena, cvetje ali vejevje tako, da se površina krošnje drevesa zmanjša za več kot 30% in če je morebitno obvejevanje drevesa opravljeno na način, da rez ni gladek;
- pri izkoriščanju grmovnic v grmu pusti manj kot 30% živih poganjkov razen v primerih, ko je z gojitvenim načrtom določeno drugače;
- nabirajo zelnote rastline tako, da se odstrani več kot 30% rastlin oziroma več kot vsaka tretja rastlina;
- nabirajo mahovi tako, da se odstranijo z več kot 20% površine, ki jo mahovi poraščajo.

3.3. UREDBA O PREPOVEDI VOŽNJE Z VOZILI V NARAVNEM OKOLJU

Uredba s točno tem imenom ne velja več, ker po novem prepoved vožnje ureja Zakon o ohranjanju narave, objavljen 23. 6. 2014

[\[http://www.uradni-list.si/1/content?id=117961\]](http://www.uradni-list.si/1/content?id=117961).

V četrtem odstavku 28.b. člena zakon pouči, kako pravilno parkiramo vozila v naravnem okolju - dovoljeno je ustavljanje ali parkiranje vozil na motorni pogon in koles v pasu 5 m izven vozišča, če je ustavljanje ali parkiranje v skladu s predpisi o varnosti cestnega prometa in če temu ne nasprotuje lastnik zemljišča. Če tega pravila ne upoštevamo, so fizične osebe lahko kaznovane z globo od 100 do 300 €.

3.4. ZAKON O OHRANJANJU NARAVE

Zadnja sprememba je objavljena 23. 6. 2014.

[<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20141918>]

V 7. členu zakon pravi, da fizične in pravne osebe morajo ravnati tako, da prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in varujejo naravne vrednote. V 11. členu nas zakon pouči, da se glive obravnavajo kot rastlinska vrsta. Zakon nas uči tudi kako zavarovati in vzdrževati ekološko pomembna območja, v 137. členu pa ureja tudi delovanje društev v javnem interesu. Če pravil ne upoštevamo, so fizične osebe lahko kaznovane z globo od 100 do 300 €.

3.5. UREDBA O ZAVAROVANIH PROSTO ŽIVEČIH VRSTAH GLIV

22. 7. 2011 [<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=201158&stevilka=2723>] je objavljena zadnja. V prilogi uredbe so navedene vse zaščitene glive v Sloveniji. Teh je 41 vrst:

Št.	Latinsko ime	Slovensko ime
1.	<i>Amanita caesarea</i>	knežja mušnica
2.	<i>Amanita strobiliformis</i>	velikoluska mušnica
3.	<i>Amanita verna</i>	pomladanska mušnica
4.	<i>Aureoboletus gentilis</i>	lepljivi zlatopor
5.	<i>Boletus dupainii</i>	dupainov goban
6.	<i>Boletus fragrans</i>	dišeči goban
7.	<i>Boletus regius</i>	kraljevi goban
8.	<i>Boletus satanas</i>	vražji goban
9.	<i>Boletus torosus</i>	težki goban
10.	<i>Bondarzewia montana</i>	gorska bondarčevka
11.	<i>Buchwaldoboletus hemichrysus</i>	rumeni privihanec
12.	<i>Buchwaldoboletus lignicola</i>	jelov privihanec
13.	<i>Calvatia gigantea</i>	orjaška plešivka
14.	<i>Camarops tubulina</i>	počrnela bolinka
15.	<i>Catathelasma imperiale</i>	kolobarna dvovenčnica
16.	<i>Clathrus ruber</i>	navadna mrežnica
17.	<i>Cortinarius praestans</i>	nagubana koprenka
18.	<i>Dentipellis fragilis</i>	drobljivi kožozob
19.	<i>Elaphocordyceps ophioglossoides</i>	kačonova glavatka
20.	<i>Ganoderma lucidum</i>	svetlikava položčenka
21.	<i>Gomphus clavatus</i>	čokata žilolistka
22.	<i>Grifola frondosa</i>	velika zraščenka
23.	<i>Hericium alpestre</i>	jelkov bradovec
24.	<i>Hericium coralloides</i>	koralasti bradovec
25.	<i>Hericium erinaceus</i>	resasti bradovec
26.	<i>Hymenochaete cruenta</i>	rdeča usnjevka

27.	Laricifomes officinalis	lekarniška macesnovka
28.	Leccinellum crocipodium	žlahtni ded
29.	Leptoporus mollis	mehka skutovka
30.	Leucopaxillus macrorhizus	glavata velepodvihanka
31.	Leucopaxillus tricolor	tribarvna velepodvihanka
32.	Mitrulea paludosa	močvirna kapica
33.	Phylloporus rhodoxanthus	rdeči prekatnik
34.	Pluteus hispidulus	čopasta ščitovka
35.	Polyporus umbellatus	hrastov luknjičar
36.	Porphyrellus porphyrosporus	navadni porfirnik
37.	Russula zvarae	zvarova golobica
38.	Tricholoma caligatum	krokodilja kolobarnica
39.	Verpa bohemica	češki smrkovec
40.	Verpa digitaliformis	poveznjeni smrkovec
41.	Vibrissea truncorum	oranžna potočka

Te gobe je prepovedano nabirati !

3.6. UREDBA O VARSTVU SAMONIKLIH GLIV

Še zmeraj pa je v veljavi tudi Uredba o varstvu samoniklih gliv, [<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199857&stevilka=2689>] iz leta 1998, ki opozarja:

- Prepovedano je namerno uničevanje gob in podgobja ter nabiranje podgobja vseh vrst samoniklih gliv. To so divje rastoče gobe, ki jih najdemo v gozdovih, na travnikih...
- Kdor nabira gobe, mora spoštovati naslednja pravila: goba mora imeti razvidne tiste morfološke značilnosti, na podlagi katerih je mogoče zanesljivo določiti vrsto; prepovedana je takšna uporaba pripomočkov za nabiranje gob, ki lahko poškodujejo rastišče ali podgobje; gobe je treba grobo očistiti že na rastišču; gobe je dovoljeno prenašati le v trdni in zračni embalaži.
- V enem dnevu posameznik lahko nabere največ dva kilograma gob in eno, ki je težja od 2 kg.
- Če pravil ne upoštevamo, so fizične osebe kaznovane z globo 208 €.

3.7. RDEČI SEZNAM GLIV SLOVENIJE

Zadnja sprememba objavljena 28.5.2010.

[<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?stevilka=2122&urlid=201042>].

Navezuje se na Zakon o ohranjanju narave in Pravilnik o dopolnitvah Pravilnika o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. Na Rdečem seznamu gliv so naslednje vrste:

Št.	Latinsko ime	Slovensko ime	Razred ogroženosti
1.	Amanita caesarea	knežja mušnica	R
2.	Amanita ovoidea	jajčasta mušnica	R
3.	Amanita strobiliformis	velikoluska mušnica	R
4.	Amanita verna	pomladanska mušnica	R
5.	Antrodiella fragrans	dišeča trhlička	R

6.	<i>Artomyces pyxidatus</i>	cvetoča grmulja	R
7.	<i>Aureoboletus gentilis</i>	lepljivi zlatopor	R
8.	<i>Bankera violascens</i>	vijoličasta bankera	V
9.	<i>Boletopsis leucomelaena</i>	črni gobanovec	R
10.	<i>Boletus dupainii</i>	dupainov goban	R
11.	<i>Boletus fragrans</i>	dišeči goban	R
12.	<i>Boletus regius</i>	kraljevi goban	R
13.	<i>Boletus satanas</i>	vražji goban	R
14.	<i>Boletus torosus</i>	težki goban	R
15.	<i>Bondarzewia montana</i>	gorska bondarčevka	R
16.	<i>Buchwaldoboletus hemichrysus</i>	rumeni privihanec	V
17.	<i>Buchwaldoboletus lignicola</i>	jelov privihanec	V
18.	<i>Calocybe carnea</i>	mesnobarvna lepoglavka	V
19.	<i>Caloscypha fulgens</i>	žareča kupica	V
20.	<i>Calvatia gigantea</i>	orjaška plešivka	R
21.	<i>Camarops tubulina</i>	počrnela bolinka	K
22.	<i>Catathelasma imperiale</i>	kolobarna dvoventčnica	R
23.	<i>Clathrus ruber</i>	navadna mrežnica	R
24.	<i>Clavaria vermicularis</i>	črvičasta kijevek	R
25.	<i>Clitocybe alexandri</i>	zelenikasta livka	R
26.	<i>Coprinus picacea</i>	pisana tintovka	R
27.	<i>Cortinarius praestans</i>	nagubana koprenka	I
28.	<i>Dentipellis fragilis</i>	drobljivi kožozob	K
29.	<i>Dermoloma cuneifolium</i>	klinolistna žametovka	V
30.	<i>Elaphocordyceps ophioglossoides</i>	kačonova glavatka	K
31.	<i>Entoloma bloxamii</i>	modrikasta rdečelistka	V
32.	<i>Entoloma incanum</i>	zelenkasta rdečelistka	V
33.	<i>Entoloma porphyrophaeum</i>	porfirasta rdečelistka	I
34.	<i>Entoloma prunuloides</i>	mokarična rdečelistka	I
35.	<i>Fistulina hepatica</i>	jetrasta cevača	R
36.	<i>Fomitopsis rosea</i>	rožnata kresilača	V
37.	<i>Ganoderma lucidum</i>	svetlikava položčenka	R
38.	<i>Ganoderma pfeifferi</i>	bakrenasta položčenka	V
39.	<i>Geoglossum cookeanum</i>	puhasti jezik	I
40.	<i>Geoglossum fallax</i>	varljivi jezik	I
41.	<i>Geoglossum glutinosum</i>	lepljivi jezik	I
42.	<i>Gomphus clavatus</i>	čokata žilolistka	R
43.	<i>Grifola frondosa</i>	velika zraščenka	R
44.	<i>Gyrodon lividus</i>	navadni jelšar	R
45.	<i>Gyromitra esculenta</i>	pomladanski hrček	R
46.	<i>Gyromitra gigas</i>	orjaški hrček	E
47.	<i>Gyromitra parma</i>	ščitasti hrček	E
48.	<i>Gyroporus castaneus</i>	rjavi bledotrosnik	R
49.	<i>Gyroporus cyanescens</i>	modreči bledotrosnik	R
50.	<i>Hapalopilus croceus</i>	žafnanasti mehkopor	E
51.	<i>Hericium alpestre</i>	jelkov bradovec	R
52.	<i>Hericium coralloides</i>	koralasti bradovec	V
53.	<i>Hericium erinaceus</i>	resasti bradovec	R
54.	<i>Hydnellum aurantiacum</i>	oranžna ježevka	R

55.	<i>Hydnellum caeruleum</i>	višnjeva ježevka	R
56.	<i>Hydnellum compactum</i>	klena ježevka	I
57.	<i>Hydnellum suaveolens</i>	vonjava ježevka	V
58.	<i>Hygrocybe aurantiosplendens</i>	oranžnordeča vlažnica	I
59.	<i>Hygrocybe calyptriformis</i>	rožnata vlažnica	V
60.	<i>Hygrocybe citrinovirens</i>	zelenkasta vlažnica	I
61.	<i>Hygrocybe colemanniana</i>	rjava vlažnica	I
62.	<i>Hygrocybe fornicata</i>	oblokasta vlažnica	I
63.	<i>Hygrocybe glutinipes</i>	sluzobetna vlažnica	I
64.	<i>Hygrocybe helobia</i>	močvirska vlažnica	I
65.	<i>Hygrocybe ingrata</i>	zavržena vlažnica	I
66.	<i>Hygrocybe intermedia</i>	modrikasta vlažnica	V
67.	<i>Hygrocybe irrigata</i>	orošena vlažnica	I
68.	<i>Hygrocybe lacmus</i>	rožnata vlažnica	V
69.	<i>Hygrocybe nitrata</i>	klorova vlažnica	I
70.	<i>Hygrocybe ovina</i>	ovčja vlažnica	R
71.	<i>Hygrocybe pratensis</i>	travniška vlažnica	I
72.	<i>Hygrocybe punicea</i>	velika vlažnica	I
73.	<i>Hygrocybe quieta</i>	zažetotrosna vlažnica	I
74.	<i>Hygrocybe spadicea</i>	planinska vlažnica	I
75.	<i>Hygrocybe splendidissima</i>	bleščeča vlažnica	I
76.	<i>Hygrocybe vitellina</i>	rumenjačna vlažnica	I
77.	<i>Hygrophorus camarophyllus</i>	švedska polževka	R
78.	<i>Hygrophorus capreolarius</i>	vinska polževka	R
79.	<i>Hygrophorus speciosus</i>	lepa polževka	R
80.	<i>Hymenochaete cruenta</i>	rdeča usnjevka	K
81.	<i>Lactarius lilacinus</i>	lilasta mlečnica	V
82.	<i>Lactarius musteus</i>	moštna mlečnica	V
83.	<i>Laricifomes officinalis</i>	lekarniška macesnovka	E
84.	<i>Leccinum crocipodium</i>	žlahtni dedek	I
85.	<i>Leccinum holopus</i>	beli ded	R
86.	<i>Leccinum thalassinum</i>	modrinasti ded	V
87.	<i>Leptoporus mollis</i>	mehka skutovka	K
88.	<i>Leucopaxillus macrorrhizus</i>	glavata velepodvihanka	R
89.	<i>Leucopaxillus tricolor</i>	tribarvna velepodvihanka	R
90.	<i>Mitrula paludosa</i>	močvirska kapica	K
91.	<i>Phylloporus rhodoxanthus</i>	rdeči prekatnik	R
92.	<i>Phyllotopsis nidulans</i>	gnezdasti listar	E
93.	<i>Pluteus hispidulus</i>	čopasta ščitovka	K
94.	<i>Polyporus umbellatus</i>	hrastov luknjičar	R
95.	<i>Porphyrellus porphyrosporus</i>	navadni porfirnik	R
96.	<i>Pseudoinonotus dryadeus</i>	roseči luknjevec	V
97.	<i>Pseudoplectania vogesiaca</i>	vogeška polpletanka	R
98.	<i>Pycnoporellus fulgens</i>	bliskov gostoluknjičar	R
99.	<i>Russula rhodopoda</i>	rdečebetna golobica	R
100.	<i>Russula seperina</i>	istrska golobica	V
101.	<i>Russula zvarae</i>	zvarova golobica	K
102.	<i>Sarcodon joeides</i>	nenavadni ježevec	V
103.	<i>Suillus flavidus</i>	rumena lupljivka	V
104.	<i>Suillus tridentinus</i>	tridentinska lupljivka	R

105.	Tricholoma apium	začimbena kolobarnica	R
106.	Tricholoma caligatum	krokodilja kolobarnica	R
107.	Trichosporum goniospermum	navadna križnotrosnica	R
108.	Verpa bohémica	češki smrčkovec	I
109.	Verpa digitaliformis	poveznjeni smrčkovec	K
110.	Vibrissea truncorum	oranžna potočka	K
111.	Volvariella bombycina	svilasta nožničarka	R

Razredi oziroma kategorije ogroženosti po IUCN (1978):

- **E** (Endangered) - prizadeta vrsta. V to skupino sodijo najbolj ogrožene vrste. Njihova številčnost upada in ob nadaljevanju vzrokov ogroženosti lahko izumrejo.
- **V** (Vulnerable) - ranljiva vrsta. Ranljive vrste so sestavni del biotopov, katerih ekološko ravnotežje je občutljivo že na manjše človekove vplive (npr. mrazišča, močvirja, topli izviri, barja). Z neprimernim poseganjem v biotop lahko posredno uničimo glive.
- **R** (Rare) - redka vrsta. Glive, ki niso neposredno ogrožene, njihovo pojavljanje pa je zanesljivo v največ petih kvadrantih srednjeevropskega kartiranja velikost kvadranta je 5,8 x 5,6 km; (v Sloveniji je 613 kvadrantov), obravnavamo kot redke. Kadar ugotovimo, da so ogrožene, jih uvrstimo v eno od prejšnjih kategorij, sicer pa njihovo številčnost le spremljamo, da smo ob dejanski ogroženosti pripravljeni za varstveno ukrepanje.
- **K** (Insufficiently Known) - nezadostno znana vrsta. Pomožna kategorija, ki vključuje vrste, za katere obstaja možnost, da pripada eni izmed kategorij ogroženosti, vendar je na razpolago premalo podatkov za zanesljivo varstveno opredelitev. V to skupino so uvrščene vrste, za katere je na razpolago premalo podatkov za opredelitev ogroženosti.
- **I** - (Indeterminate) neopredeljena vrsta. Kategorija ogroženosti v katero se uvrstijo vrste, za katere se domneva, da so ogrožene na območju Slovenije, vendar je na razpolago premalo podatkov, da bi jih lahko uvrstili v eno od kategorij ogroženosti, navedenih zgoraj.

4. KODEKS NABIRALCEV IN PROUČEVALCEV SAMONIKLIH GLIV MZS

SPLOŠNE DOLOČBE

- Nabiraj glive po zakonskih predpisih (drži se predpisov).
- Škoda, ki jo povzročiš na rastlinstvu, podrasti, zemlji in drugih gozdnih oblikah, naj bo minimalna.
- Izogibaj se premikanju odpadlega lesa v gozdu, razen če je to nujno potrebno za pravilno določitev glive.
- Poskušaj določiti čim več gliv na licu mesta, da jih ni potrebno odnašati (odtujevati) iz gozda.
- Stari gozdovi so običajno bogati z raznimi vrstami gliv in morda vsebujejo tudi kakšne redke primerke. Zato nameni tem predelom posebno pozornost.
- V lastniških gozdovih lastnika gozda obvesti o namenu tvojega obiska.

NABIRANJE GOB ZA HRANO

- Zavedaj se, da so nekatere gobe zelo strupene, strupene ali neužitne in lahko povzročijo hude zastrupitve. Zato nabiraj le tiste gobe, ki jih zelo dobro poznaš in jih lahko uporabiš za hrano.
- Ne nabiraj gob, ki jih ne nameravaš uporabiti za uživanje.
- Spoštuj in varuj ostale vrste gliv, vključno s strupenimi vrstami.
- Ne nabiraj redkih in zavarovanih vrst gliv.
- Nabiraj le najbolj pogoste in množične vrste gob in le tolikšno količino, kot jo lahko porabiš ti sam.
- Upoštevaj zakonske predpise, ki določajo, da lahko v enem dnevu nabereš le dva (2) kilograma gob in eno (1) gobo težjo od 2 kg.
- Ne nabiraj premladih primerkov gob (gumbkov – nerazvite trosovnice). Daj gobam čas, da se razvijejo, dozori in otrosijo in dale ti bodo še večje in še več primerkov za uživanje (hrano).
- Na nekaterih področjih je nabiranje gob za hrano (uživanje) prepovedano. Zato se vedno vnaprej prepričaj, ali ni področje, kjer boš nabiral, zavarovano.

NABIRANJE GLIV ZA PROUČEVANJE

- Pogosto je potrebno nabiranje gliv v znanstvene namene. Prepoznavanje in proučevanje je pomembno za naše nadaljnje spoznavanje gliv in za njihovo bodočo zaščito (zaščito v prihodnosti).
- Nabiraj minimalno količino primerkov gliv za proučevanje, le toliko, kot je potrebno za popis in zanesljivo določitev (determinacijo).
- Glive so priljubljene in razveseljujejo ljudi s svojo lepoto in zanimivostjo. Vendar, ne nabirajte primerkov le zaradi njihovega zunanjšega izgleda.
- Zabeleži točno lokacijo, naravno okolje (habitat) in datum najdbe redkih in redkejših vrst gliv.
- Če imaš dovoljenje za znanstveno nabiranje gliv (npr. nabiranje v zaščitenih območjih), ne izkoriščaj le-tega v osebne ali celo komercialne namene.
- Sodeluj in posreduj podatke v podatkovno bazo MZS, obdrži le en primerek (eksikat) za svojo mikotečno zbirko (mikoteka, fungarij, herbarij).

5. OSNOVE O GLIVAH

Živa bitja so razdeljena v več skupin organizmov, ki jim pravimo kraljestva (*Regnum*). Glive (*Fungi, Mycota*) so visoko specializirana živa bitja, ki niso rastline, živali, bakterije ali protisti. Uvrščamo jih v skupino večceličnih organizmov, ki imajo v celicah jedro (evkarionti).

Glive nimajo plastidov (organel v rastlinskih celicah, udeleženih v sintezi in skladiščenju pomembnih spojin) in ne vsebujejo listnega zelenila (klorofila). Zato niso sposobne, tako kot rastline, iz sončne svetlobe sintetizirati organske snovi iz anorganskih, ampak morajo hrano črpati iz okolja. Hranijo se z razkrajanjem in vsrkavanjem (absorbiranjem) hrane skozi celično steno. Organizme, ki energijo pridobivajo iz energijsko bogatih organskih molekul, ki jih zaužijejo, imenujemo heterotrofni organizmi.

Glive ne oblikujejo tkiv, telo ni razčlenjeno v steblo, liste in korenine, torej je steljka (talus).

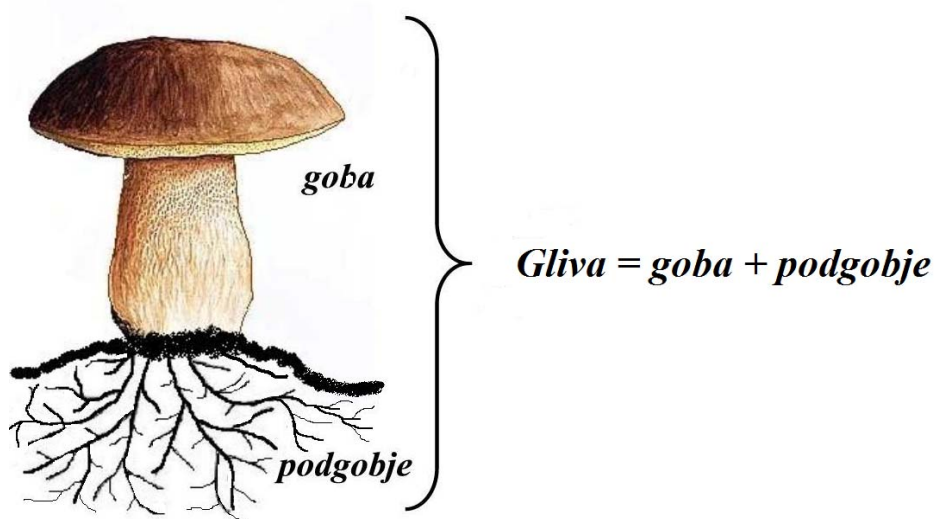
Glive so posebna vrsta živih bitij, bolj podobne živalim kot rastlinam, saj je celična stena gliv iz hitina, kar je značilno za žuželke. Tako kot živali, glive za življenje potrebujejo kisik, presnovni izloček pa je ogljikov dioksid. Nekatere vrste gliv vsebujejo tudi protein kolagen, ki je sicer značilen za živalske organizme.

Opisanih je približno 100.000 vrst gliv. Ocenjujejo, da je na svetu približno 1.5 do 2 milijona vrst gliv, v Sloveniji približno 15.000 vrst gliv.

5.1. KAJ JE GLIVA IN KAJ GOBA?

Glive moramo obravnavati kot celoto in sicer podgobje (micelij), ki v ustreznih razmerah oblikuje razmnoževalne organe (trošičča, trosnjake).

Goba je zgolj zunanji, vidni del organizma, trosnjak, kjer nastajajo trosi ali spore. Troši služijo za razmnoževanje in nastajajo bodisi na spolni način (mejoza) ali nespolni način (vegetativno).



Glive običajno oblikujejo eno vrsto spolnih trosišč (teleomorf) in eno ali več oblik nespolnih trosišč (anamorf). Pojav, da ima določen organizem (ena vrsta!) več razmnoževalnih oblik imenujemo pleomorfizem.

Glivo kot biološko enoto imenujemo holomorf (teleomorf + en ali več anamorfov). Vsaka oblika trosišč ima lahko veljavno znanstveno ime in zato jo lahko uvrščamo v različne višje taksonomske enote.

Goba je namenjena razmnoževanju v tleh, pod listjem, v podrasti, v trohnečem lesu,... V različnih razkrajajočih se organskih snoveh ali v skorji dreves pa je nevidni in obsežnejši del organizma, sestavljen iz drobnih razvejanih nitk, imenovanih hife in ta del imenujemo podgobje ali micelij.

Zaradi izrednega pomena gliv so z Uredbo o zavarovanih prosto živečih vrstah gliv (Ur.l. RS, št. 58/2011) nekatere vrste gliv zavarovane. Zaradi velike ogroženosti je zavarovanih čez 40 vrst gliv, pri katerih je prepovedano nabiranje nadzemskih delov gliv - gob. Prepovedano pa je tudi uničevati podzemski del glive - podgobje.

5.2. PREHRANJEVANJE GLIV

Vse glive potrebujejo za svoje življenje organske snovi, ki pa jih same ne morejo proizvesti in si jih morajo zato na različne načine priskrbeti. Glede na način prehranjevanja razvrščamo glive v tri skupine:

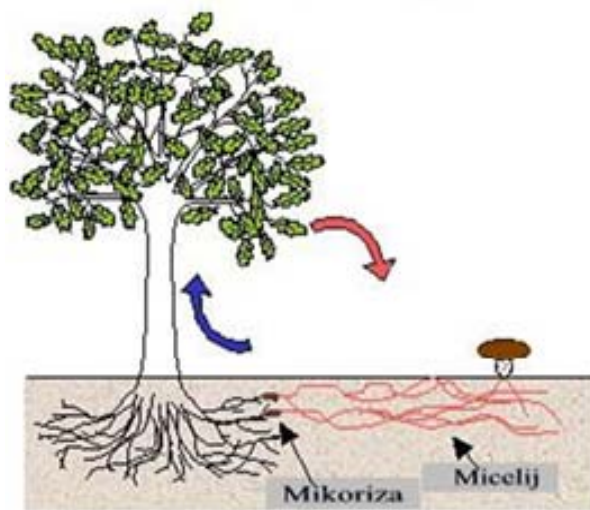
- **Zajedavke** (parazitske glive) zajedajo žive rastline in živali in iz njih črpajo hranilne snovi ter so tako neposredno udeležene v presnovi živih organizmov. Zaradi strupenih presnovkov začne gostitelj odmirati. Zelo znane parazitske glive so mraznice (štorovke).



- **Gniloživke** (saprofitske glive) se hranijo z odmrli ali razpadajočimi organskimi ostanki. S pomočjo izločanja encimov odmrlo organsko snov razkrajajo. V manjše molekule razgrajujejo predvsem celulozo in hemicelulozo, redkeje tudi lignin. Te molekule nato resorbirajo. Ena bolj znanih saprofitskih gliv je užitni nazobčanec (šitake).



- **Soživke (simbiotske glive, mikorizne glive)**, živijo v simbiozi oz. sožitju z drugimi organizmi. V primeru simbioze z drevesom (mikoriza) gliva obrašča korenine drevesa. Z drevesom si izmenjujeta hranilne snovi in zato oba bolje uspevata. Glive drevesu dajejo mineralne snovi, prejemajo pa ogljikove hidrate in druge snovi, ki jih glive ne proizvajajo. Zelo znana skupina mikoriznih gliv so gobani (jurčki).



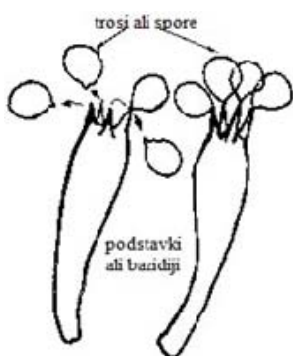
6. DOLOČANJE (DETERMINACIJA) GLIV

Vsaj tisoč različnih vrst gob lahko ločimo s prostim očesom, brez mikroskopa, reagentov in drugih pomagal, vendar je zanesljiva identifikacija mogoča samo z upoštevanjem vseh znakov, ki jih navajajo v determinacijskih ključih.

Za čim bolj točno determinacijo potrebujemo sveže in neočiščene primerke, različnih starosti, na katerih lahko vidimo vse značilnosti in podrobnosti od dnišča beta do vrha trosnjaka. Pri določanju je pomembno tudi rastišče in letni čas nabiranja. Prav tako je pomemben način rasti, saj lahko rastejo posamično, skupinsko, šopasto, iz enega dnišča ipd. Lahko rastejo v kolobarjih, polkrogih, krogih ali prekrivajo vso površino. Pomembna je tudi značilnost tal, rast dreves in rastlinja na rastišču, nadmorska višina rastišča ter podnebne razmere.

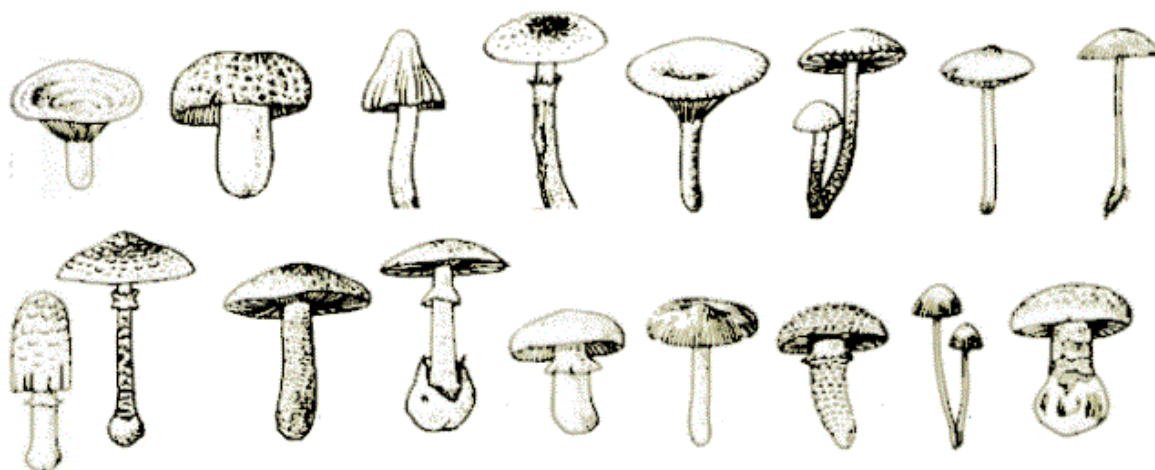
6.1.1 PROSTOTROSNICE

Pri prostotrošnjah (*Basidiomycetes*) se trosi ali spore formirajo na t.i. podstavkih (bazidijih) in ko dozori, se sprostijo in prosto odletijo. Raznaša jih veter, živali, človek...



Prostotrosnice okvirno lahko razdelimo glede na obliko trosnjakov.

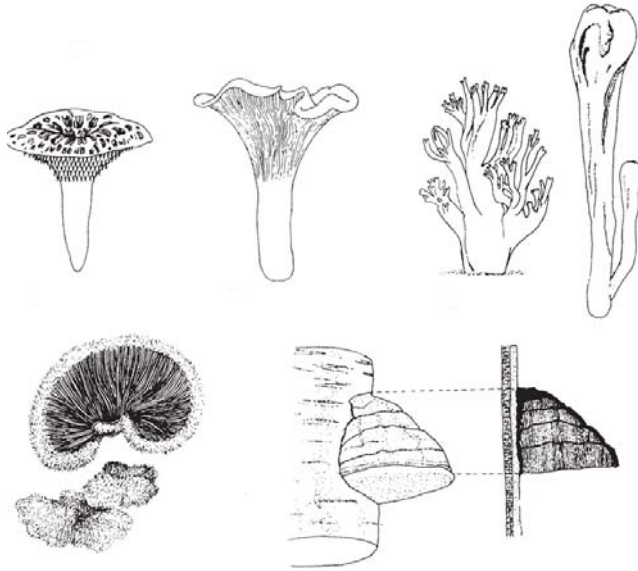
Lističasti trosnjaki:



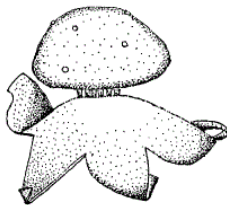
Cevasti trosnjaki:



Nelističaste oblike trosnjakov:

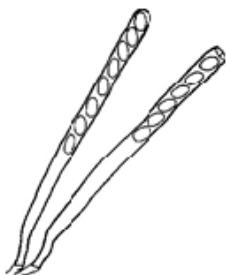


Trebušasta oblika trosnjaka:

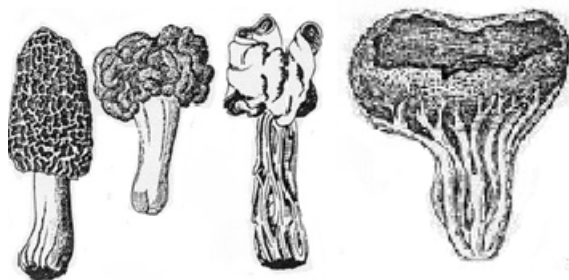


6.2. ZAPRTOTROSNICE

Pri zaprtotrosnicah (*Ascomycetes*) trosi zorijo v mešičkih oz. askih.
trosi →



Nekaj oblik trosnjakov zaprtotrosnic:



7. KLASIFIKACIJA (RAZVRŠČANJE) GLIV

Slovenska vrstna imena so nastala po značilnostih kot so: barva, čas rasti, oblika rasti, oblika trosov, velikost, sožitje z rastlinami, kraj rasti, po najditelju, ...

Tudi rodovna imena so nastala podobno, veliko pa jih je vzetih iz ljudskega izročila. Dajanje rodovnih imen po značilnostih je problematično, kajti zelo težko je za cel rod določiti isto značilnost (npr. koprenke so dobile ime po kopreni - pajčevini, ki varuje trosovnico) in jo opisati z eno besedo (goban - splošno po imenu goba, kar ustreza tudi ostalim glivam).

Tudi latinska imena nastajajo podobno. Nastajajo iz latinskih besed in grških besed, ki so latinizirana. Veliko slovenskih imen je nastalo s prevodom iz latinščine in tudi nemščine ter italijanščine (bližnje države, ki so imele oblast tudi nad našim ozemljem).

Za slovenska in latinska imena je značilno dvotirno poimenovanje za posamezno vrsto. En del imena nam predstavlja rod (goban - *Boletus*), drugi del pa vrsto (žametasti - *erythropus*), torej žametasti goban je *Boletus erythropus*.

7.1. OSNOVNE SKUPINE V KLASIFIKACIJI GLIV

- Carstvo - evkarionti (*Eukarya*)
- Kraljestvo (*Regnum*) – glive (*Fungi*)
- Deblo (*Phylum*) - tipična končnica za deblo je *-mycota*
- Razred (*Classis*) - tipična končnica za razred je *-mycetes*
- Red (*Ordo*) - tipična končnica za red je *-ales*
- Družina (*Familia*) - tipična končnica za družino je *-aceae*
- Rod (*Genus*) - /
- Vrsta (*Species*) - /

Primer klasifikacije za vrsto žametasti goban (*Boletus erythropus*):

- Deblo Basidiomycota
- Razred Basidiomycetes
- Red Boletales
- Družina Boletaceae
- Rod *Boletus*
- Vrsta *Boletus erythropus* Pers. (1796) (zraven vrste se navede tudi avtor opisa in letnica objave)

8. OPISI GLIV IZ OBVEZNEGA SEZNAMA

8.1. *Agaricus campestris*, travniški kukmak, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/agaricuscampestris.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 3 do 10 cm, bele, rjavkaste, rumenkaste ali rdečkaste barve, sprva polkrožen, izbočen, kasneje zravnčan, gladek ali nekoliko luskast, v sušnem obdobju površina pogosto razpoka. Predvsem pri mladih gobah je rob klobuka nacefran, kar je ostanek veluma, ki je pokrival lističe.

Trosovnica: lističi so sprva beli in gosti, z dozorevanjem trosov postajajo vse bolj obarvani, najprej so rožnati, kasneje rjavi in končno temno rjavi, skoraj črni.

Bet: od 3 do 8 cm visok in 1 do 2 cm debel, bele barve, valjast in poln, nikoli ni daljši od širine klobuka, včasih je proti dnu ožji ali odebeljen. Na betu visi bel obroček, ki je na zgornji strani gladek, na spodnji pa luskast in hitro odpade. Redko rumeni.

Meso: belo, redko nekoliko rdečkasto nad lističi in v dnu beta. Prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste od pomladi do pozne jeseni (junij do oktober), najraje na tleh gnojenih s hlevskim gnojem, na pašnikih in travnikih, posamično ali v velikih skupinah in krogih. Pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, dobra in vsestransko uporabna, nabiramo pa jo v čim bolj čistem okolju.

Zamenjava: najpogostejša s strupenim karbolnim kukmakom (*Agaricus xanthodermus*) in užitnim dvotrosnim kukmakom (*Agaricus bisporus*).

Opombe: ta vrsta kukmaka pogosto raste v velikih skupinah, v različnih oblikah in velikostih. Ker so kukmaki po načinu rasti saprofitne vrste gob, jih je možno gojiti. Ena od najbolj pogostih gojitvenih oz. tržnih vrst kukmakov so dvotrosni kukmaki (*Agaricus bisporus*). V trgovinah z živili jih lahko kupimo čez vse leto.

8.2. *Agaricus xanthodermus*, karbolni kukmak, **strupena**



Avtor posnetka: Anton Poler

Klobuk: premera od 8 do 10 (tudi do 15) cm, mlad v prerezu trapezaste oblike, kasneje se izboči, osredje pa je sploščeno, odrasel pa se plosko zravnava. Površina gladka, brez sijaja, včasih s temnejšo sredino, v starosti včasih rahlo vlaknasto natrgan, rob dolgo spodvihan, pogosto ovešen z ostanki bele ovojnice.

Trosovnica: lističi so mladi blede in kasneje temneje rožnati, v starosti temno škrlatno rjavi, gosti, prosti, z gladko ostrinko.

Bet: od 8 do 10 (tudi do 15) visok in 1 do 2 (tudi 2,5) cm debel, valjaste oblike, v dnu gomoljasto odebeljen, mlad poln, kasneje votel, površina pod obročkom je bela, lahko podolžno vlaknasta, nad obročkom belkasta do mesnato rožnata in gladka. Obroček je bel, kožnat in viseč, debel, spodaj rjavkasto in vlaknasto natrgan, na ranjenih mestih rumeni, tako kot celoten trosnjak, še posebej močno pa rumeni dnušče beta, tako na površini kot tudi v notranjosti.

Meso: belo, na prerezu se obarva rumeno, je debelo mesnato, z vonjem po karbolu ali črnilu, kar zaznamo predvsem pri kuhanju. Okus neprijeten.

Rastišče: raste od poletja do jeseni (julij do oktober), večinoma v skupinah, redkeje posamično, v vrtovih, parkih, v grmovju, na travnikih. Precej pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena, povzroča gastrointestinalni sindrom, povzroča prebavne motnje.

Opombe: s svojo trapezasto obliko klobuka, z izrazito porumenelim dnuščem in z neprijetnim vonjem po karbolu oz. črnilu je karbolni kukmak pravzaprav nezamenljiv. Nepoznavalci pa ga seveda še vedno lahko zamenjajo z drugimi vrstami belih kukmakov.

8.3. *Albatrellus ovinus*, ovčji mesnatovec, užitna



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 6 do 12 cm, sprva izbočen, nato zravn in nepravilno loputast, več klobukov zraščeni s sosednjimi klobuki, bele barve, po vrhu poprhnen, na temenu je rahlo rjavkast, star s citronasto rumenimi lisami. V suši močno razpoka.

Trosovnica: belkasta, cevke so kratke in se polagoma spuščajo po betu navzdol. Bele, drobne luknjice na pritisk citronasto porumenijo.

Bet: od 2 do 5 cm visok in 1 do 2 cm debel, kratek, nepravilen ali valjast, proti dnu je močno zožen, nikoli ni v sredini klobuka. Mlad bele barve, drobno luskast, star pa rumeno lisast.

Meso: sprva belo, nato rumenkasto, trdo, lomljivo, prijetnega vonja in okusa, ki spominja na mandlje.

Rastišče: raste od poletja do jeseni (julij do oktober), najpogosteje v višinskih iglastih gozdovih, v velikih skupinah. Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna in vsestransko uporabna, najboljša je vložena v kis.

Zamenjava: mogoča z zraščnim mesnatovcem (*A. confluens*) ali z rumenečim mesnatovcem (*A. subrubescens*). Zamenjava je možna tudi z rumenim ježkom (*Hydnum repandum*), ki pa je bolj oranže barve in ima na spodnji strani igličasto trosovnico.

8.4. *Amanita caesarea*, knežja mušnica, **užitna**, **zavarovana** - <http://www.drustvo-bisernica.si/amanitacaesarea.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 8 do 20 cm, najprej čisto okrogel in obdan z belo lupino, kasneje se zravnja in pri stari gobi včasih rahlo ugrezne. Je zlato rumene do oranžne, tudi rdečkaste barve, gladek in svilnat. Obrobje klobuka pri odrasli gobi je žarkasto našlebkano.

Lističi: blede rumene do zlato rumene barve, gosti, široki in zelo nežni. Ostrinke lističev fino nazobčane.

Bet: valjaste oblike, enake barve kot lističi in z velikim visečim zastiralcem. Najprej je poln, kasneje votel. Površina je drobno puhasta. Spodnji odebeljeni del tiči v ohlapni, beli ovojnici.

Meso: je rumene barve, zelo prijetnega vonja in okusa. Pri razpadanju smrdi po gnilih jajcih.

Rastišče: od poletja do jeseni (julij do september), če je vreme primerno, tudi do oktobra, pod listavci, predvsem pod hrasti in kostanji, na peščenih pobočjih, pa tudi po gozdnih poteh in jasah.

Zamenjava: mogoča z rdečo mušnico (*Amanita muscaria*).

Uporabnost: goba je užitna, izredno cenjena že v rimskih časih, lahko se uživa tudi surovo.

Opombe: goba je zavarovana, je na Rdečem seznamu gliv Slovenije in na Seznamu zavarovanih vrst gliv v Sloveniji. Zavarovana je tudi v vseh ostalih državah Evrope.

Ker pa je v mnogih deželah prva in najboljša na listi užitnosti, je kulinarično še vedno zelo zanimiva.

8.5. *Amanita excelsa*, podaljšana mušnica, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/amanitaexcelsa.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera do 15 cm, sprva je polkrožen, mesnat, včasih robusten, nato se izboči in zravna. Na površini je pepelnato siv ali sajasto rjavkast, prekrit s svetlosivimi krpami, star pa postane gol. Ima gladko obrobje!

Trosovnica: lističi so beli, gosti, široki, zoženi proti betu in se ga ne dotikajo.

Bet: do 15 dolg in 2 cm debel, valjaste oblike, včasih zelo dolg, gladek, bele barve, proti dnišču je širši in rahlo kosmičast. Na zgornji strani beta je narebran obroček.

Meso: belo, z vonjem po surovem krompirju in z okusom po redkvici.

Rastišče: pretežno v bukovem ali mešanem gozdu, posamično ali po dve skupaj, od pozne pomladi do zime (maj do november). Pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, okusna in poznavalcem zelo cenjena.

Zamenjava: nepoznavalci jo kaj lahko zamenjajo s strupeno panterjevo mušnico (*Amanita pantherina*).

Opombe: raste že pred drugimi mušnicami, pozno spomladi pa vse do zime in je podobna podaljšani mušnici, čokati različek (*Amanita excelsa* var. *spissa*), ki je bolj šibka in na klobuku sivorjava, enake barve so tudi kosmiči (na betu pod obročkom), gladko in zadebeljeno dnišče pa se korenasto konča.

8.6. *Amanita muscaria*, rdeča mušnica, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/amanitamuscaria.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 8 do 20 cm, najprej polkrožne oblike in mesnat, nato se zravnja in pri stari gobi na robovih zaviha navzgor. Površina je rdeča in gladka, z belimi, ostrimi krpicami, ki jih pogosto odplakne dež.

Trosovnic: lističi so beli ali rahlo rumenkasti, široki in gosti, z vmesnimi lističi ter se ne dotikajo beta.

Bet: 10 do 25 cm dolg in 1 do 3 cm debel, valjast, bele barve, proti dnišču širši. Spodnji del gomoljasto odebeljen in obdan z 2 - 3 vrstami bradavičastih izrastkov kot ostanki ovojnice. Na betu je gladko zastiralce, ki je široko, belo ali rahlo rumenkasto. Bet je mlad poln, kasneje postane votel..

Meso: belo, pod kožico klobuka rumeno, brez posebnega vonja in okusa.

Rastišče: raste pretežno v iglastih in mešanih gozdovih, od poletja do prvega snega (junij do november). Zelo pogosta goba.

Zamenjava: nepoznavalci jo lahko zamenjajo s knežjo mušnico (*Amanita caesarea*).

Uporabnost: goba je strupena. Zastrupitev je podobna kot pri pegasti mušnici (*Amanita pantherina*), povzroča panterinski sindrom - zastrupitev živčnega sistema, s kratkim inkubacijskim časom.

Opombe: v začetku bela hrapava kepa s širšim dniščem, ki se pri nadaljnji rasti napne in površinsko razpoka v piramidaste krpice, na rdeči gladki podlagi, ki pa jih pri vseh različnih ni. Razprte gobe so lahko orjaške, na visokem betu imajo kožast obroček.

8.7. *Amanita pantherina*, panterjeva mušnica, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/amanitapantherina.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 6 do 12 cm, polkrožno zaokrožen, rjave barve in z belimi, ostrimi krpicami, ki se z rastjo razmikajo in so pri razprti gobi že dokaj redke. Obrobje je radialno našlebkano, predvsem pri starih primerkih.

Trosovnic: lističi so beli, neenakomerno dolgi in široki, precej gosti in prosti, torej se ne dotikajo beta.

Bet: od 6 do 16 cm dolg in od 0,6 do 1,5 cm debel, valjast, bele barve in gladek. Na betu je gladek obroček skoraj v sredini beta. Proti gomoljastemu dnošču je nekoliko debelejši, obdan z natrganimi obročki ovojnice. Mlad bet je poln, s starostjo postane votel.

Meso: mehko, belo, s sladkobnim vonjem po redkviči, ki postane neprijeten pri starih primerkih, milega in neopredeljivega okusa.

Rastišče: raste v listnatem in iglastem gozdu, od junija do decembra oz. do prvega snega. Precej pogosta goba.

Zamenjava: mogoča jo je zamenjati z rdečkasto mušnico (*Amanita rubescens*) in s podaljšano mušnico (*Amanita exelsa*).

Uporabnost: goba je strupena. Povzroča panterinski sindrom - zastrupitev živčevja, s kratkim inkubacijskim časom. Zaužita v večjih količinah in brez zdravniške pomoči lahko povzroči smrt. Nevarna predvsem za otroke, prav tako kot rdeča mušnica.

8.8. *Amanita phalloides*, zelena mušnica, **smrtno strupena!** - <http://www.drustvo-bisernica.si/amanitaphalloides.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 15 cm, najprej polkrožen, nato zravnane. Vidna so radialna temna vlakna. Je lahko čisto bele barve, najbolj običajno pa zelenkaste ali rumeno zelene barve, na robu svetlejši in gladek. Zlahka se loči od beta.

Trosovnica: lističi so beli, gosti, široki, neenako dolgi in prosti pri betu.

Bet: 5 do 15 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjast, raven, pod lističi nekoliko ožji, proti dnišču zadebeljen, v dnišču pa obdan z belo, prosto lupino tj. ostankom ovojnice. Bele barve, pod visečim obročkom marogasto vzorčast, z bolj grobo strukturo proti zadebeljenemu dnišču. Mlad je poln, star postane votel.

Meso: belo, rahlo vlaknasto, s sladkobnim vonjem in prijetnim okusom.

Rastišče: pod različnim drevjem, najraje pod hrasti, kostanji, tudi pod brezami, v višjih legah pod iglavci, od poletja do pozne jeseni, v skupinah in posamično.

Uporabnost: goba je smrtno strupena!

Zamenjava: mogoča z zelenimi vrstami golobic, predvsem z rjavozeleno in zeleno golobico (*Russula heterophylla* in *R. aeruginea*), tudi z vrstami kukmakov (*Agaricus*) in z nekaterimi vrstami kolobarnic (*Tricholoma*).

Opombe: zelena mušnica je zelo varljiva goba, saj se kaj hitro zamenja z npr. zelenkasto ali rjavozeleno golobico. Še posebej nevarno je nabiranje, pri katerem režemo le klobuke in na tak način tudi pride do najpogostejših zamenjav. Zato je potrebno, da si vedno dobro ogledamo celo gobo, saj je razlika med njimi velika. Mušnica ima lupino in obroček, golobice nimajo nič od naštetega, zato je potrebna skrajna previdnost.

8.9. *Amanita rubescens*, rdečkasta mušnica, pogojno užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/amanitarubescens.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 15 cm, sprva polkrožen in močno hrapav zaradi prilepljenih ostankov sivega ovoja. Nato se izboči in končno zravnava. Pri širjenju bolj ali manj rjavkastega klobuka se pike ovoja razmikajo, še posebno na gladkem obrobju. Na ranjenih mestih takoj pordeči.

Trosovnica: lističi so beli, gosti, široki, z vmesnimi krajšimi lističi, ki ne dosejajo beta. Na ranjenih mestih pordečijo.

Bet: 5 do 15 cm dolg in 1 do 2 cm debel, valjast, mlad poln, star postane votel, gladek, bele ali rjavkaste barve, na razširjenem dnišču je vinsko rdečkast, star opasan z razpokanim robom belkasto zastiralce je viseče, na zgornji strani nažlebkano, pri žoltovenčni obliki (*forma annulosulphurea*) je ta obroba rumenkasta.

Meso: nežno, belo, na prerezu pordeči, nima značilnega vonja ali okusa.

Rastišče: pod iglavci in tudi pod listavci, zlasti v mešanem gozdu, od pozne pomladi pa vse do zime (junij do november). Zelo pogosta goba.

Zamenjava: možna s panterjevo mušnico (*Amanita pantherina*) in s čokato mušnico (*Amanita excelsa*).

Uporabnost: goba je pogojno užitna, termično obdelana (kuhana ali pečena) je vsestransko uporabna,okusna in cenjena. Surova je strupena!

Opombe: spoznamo jo po sivih krpicah na klobučku, gladkem obrobju, nažlebkkanem zastiralcu, predvsem pa po rdečem mesu, zlasti v dnišču beta in na razjedah od črvov. Če upoštevamo rdeče meso, zamenjave s podobnimi strupenimi gobami niso možne.

8.10. *Amanita virosa*, koničasta mušnica, **smrtno strupena!** - <http://www.drustvo-bisernica.si/amanitavirosa.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 8 do 9 cm, najprej kroglaste oblike, nato rahlo stožčast, razprt pa s topo grbico, tako, da tudi star obdrži zvonasto obliko. Običajno je po površini svilasto vlaknat, bel, redko je teme rjave barve.

Trosovnica: je iz belih, gostih, širokih in krajših vmesnih lističev, ostrinka lističev je fino puhasta, lističi so prosti. Na lističih so vidni ostanki ovojnice.

Bet: od 8 do 15 cm dolg in 0,6 do 1,5 cm debel, raven, valjaste oblike, proti lističem ožji. Na betu visi raztrgan obroček, pod obročkom je bet volnat, vlaknato luskast, proti dnu širši in z lupino obdanim gomoljem. Star postane votel.

Meso: belo, mehko, nežno, z vonjem po surovem krompirju, milega okusa.

Rastišče: raste na kislih tleh, v vlažnih listnatih in iglastih gozdovih, od pomladi do pozne jeseni (junij do oktober). Goba je redka!

Uporabnost: goba je smrtno strupena. Enako kot zelena mušnica (*Amanita phalloides*), povzroča faloidni sindrom - pretežno zastrupitev jeter, z dolgim inkubacijskim časom.

Zamenjava: mogoča s pomladansko mušnico (*Amanita verna*), ki je prav tako smrtno strupena.

Opombe: pri nabiranju belih užitnih gob je potrebna skrajna previdnost.

8.11. *Armillaria ostoyae*, črnomekinasta mraznica, pogojno užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/armillariaostoyae.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 4 do 7 cm, mlad polkrožne oblike in s spodvitim robom, kmalu se izbočeno razpre in zravnava, z rahlo grbico na temenu. Bolj ali manj rjave barve, s temnejšimi luskami na temenu, ki se vse bolj redčijo proti nažlebkanem obrobju.

Trosovnica: lističi so sprva beli, kasneje postanejo rjavkasti, pri starih gobah precej temni. So srednje gosti, priraščeni na bet in z ostrinko potekajo nekoliko po betu navzdol.

Bet: od 5 do 12 cm dolg in 1 do 1,5 cm debel, valjaste oblike, poln, proti dnišču nekoliko odebeljen. Podobnih odtenkov kot klobuk, nad obročkom nažlebljen, pod njim je kosmičast in temnejši v dnišču. Obroček na betu je bel, rjavo obrobljen in včasih rumeno kosmičast.

Meso: belkasto do rjavkasto, nekoliko greneče in ima prijeten vonj.

Rastišče: raste v velikih šopih na štorih ali koreninah, včasih kot parazit, včasih kot saprofit, le v jesenskem času (od septembra do decembra). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je pogojno užitna, potrebno jo je dobro prekuhati in vodo odлити, surova ali premalo kuhana je škodljiva. Kuhana pa je zelo okusna in cenjena, predvsem za vlaganje v kis.

Zamenjava: mogoče z ostalimi vrstami mraznic, ki so vse pogojno užitne.

8.12. *Boletus badius*, kostanjasti goban, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/xerocomusbadius.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 15 cm, mesnat, polkrožen in sprva s spodvihanim robom, nato se zravnja in postane blazinast. Najprej je žametast, kmalu pa postane gladek, bolj ali manj rjave barve, star nekoliko obledi.

Trosovnica: je luknjičasta, sestavljena iz cevok, sprva bela, nato rumena, stara postane olivno rjava. Cevke so dolge, pri betu zaokrožene in imajo sprva zelo drobne, belkaste luknjice, ki kmalu porumenijo, na pritisk pa močno pozelenijo.

Bet: od 5 do 10 cm visok in od 1,5 do 4 cm debel, najprej trebušast, kmalu pa postane valjast. Trd, včasih rahlo ukrivljen, gladek, podolžno črtast, bolj ali manj rjave barve, vendar nima mrežice. Pod trosovnico bel.

Meso: belo do rumenkasto, pod kožico klobuka in v betu je rjavo, na prerezu močno pomodri. Je čvrsto, šele v starosti se zmehča, ima prijeten vonj in okus.

Rastišče: raste najraje pod smrekami, posamično ali v skupinah, od poletja (junij) do pozne jeseni (november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, okusna, primerna za vse vrste jedi. Mlade gobe lahko vlagamo v kis.

Zamenjava: možna zamenjava z ostalimi gobami, predvsem z jesenskim gobanom, (*Boletus edulis*) ali z borovim gobanom (*Boletus pinophilus*).

8.13. *Boletus edulis*, jesenski goban, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/boletusedulis.html>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 5 do 25 cm, najprej polkrožen in izbočen, ko se zravnja, postane blazinast, rahlo gubast. Bolj ali manj rjave barve, na robu svetlejši, vedno vlažen in lepljiv, pri starih primerkih se koža lahko lupi.

Trosovnica: je iz cevke in sprva belkaste barve, nato rumene, nazadnje olivnozeleno. Cevke so precej dolge, z lahkoto jih odluščimo od klobuka, sčasoma porumenijo in končno pozelenijo. Enako se spreminjajo tudi luknjice, ki so sčasoma vedno večje in bolj zelene.

Bet: od 5 do 12 cm dolg in od 2 do 6 cm debel, sprva trebušast, nato betičast, proti dnu je debelejši. Pri starih gobah postane valjast, trd, poln, bolj ali manj rjav in prepleten s svetlo mrežico.

Meso: belo, na zraku postane rahlo rjavkasto, trdno, prijetnega vonja in okusa, pod kožico klobuka je rahlo obarvano.

Rastišče: raste pod listavci in iglavci, posamično ali v skupinah, lahko že junija, največ pa jeseni (september do oktober). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, odlična, vsestransko uporabna, primerna tudi za sušenje.

Zamenjava: z ostalimi vrstami gobanov, predvsem s kostanjastim gobanom (*Boletus badius*) in poletnim gobanom (*Boletus reticulatus*).

8.14. *Boletus regius*, kraljevi goban, **užitna**, **zavarovana!** - <http://www.drustvo-bisernica.si/boletusregius.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 20 cm, mlad polkrogel, pozneje blazinast, odrasel postane sploščen. Ima rožnato rdeč klobuk, ki na pritisk in na prerezu ne spreminja barve. Površina je žametasta, po površini včasih nekoliko pegasta, v starosti gladka in udrtá na osredju. V suši je svetlejši in razpokan, na rumeno rožnati osnovi nastanejo včasih različni rdeči toni, največkrat pa je svetlo do temno rožnate barve, tudi do češnjevo rdeče barve, celo lilastih do nekoliko vijoličastih tonov.

Trosovnica: cevke so 0,5 do 3 cm dolge, sprva svetlo rumene, citronasto do zlato rumene barve, pozneje olivno zelenkaste. Prirasle so k betu, luknjice so polne, goste, rumene kot cevke, na pritisk ne pomodrijo.

Bet: os 3 do 5 cm visok in 5 do 10 cm debel, valjaste oblike, zajeten, mesnat, v dnu odebeljen. Rumeno, prekrit z rumeno mrežico, na dotik ne spremeni barve.

Meso: svetlo do živo rumene barve, sprva čvrsto, kompaktno, pozneje postane mehko. Pod kožico je nekoliko rožnato rdečkasto, na dnu beta škrlatno do karminasto rdečkasto. Je prijetnega in milega okusa, prijetno tudi diši, na prerezu ne spreminja barve.

Rastišče: raste v svetlih, toplih, listnatih gozdovih na apnencu, pod bukvami, hrasti in gabri, med travo, v gričevnatem svetu, raste tudi v mešanem gozdu, posamično ali po dva skupaj, poleti in jeseni, od junija do oktobra. Ni ravno pogosta goba, je pa zvesta svojim rastiščem.

Uporabnost: goba je užitna.

Zamenjava: z lepim gobanom (*Boletus pseudoregius*), ki na pritisk pomodri, raste pa v podobnih rastiščih, dišečim gobanom (*Boletus fragrans*), dupainovim gobanom (*Boletus dupainii*).

Opombe: goba je zavarovana in je na Rdečem seznamu gliv Slovenije.

8.15. *Boletus reticulatus*, poletni goban, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/boletusaestivalis.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 20 cm, najprej polkrožen z močno spodvihanim robom, nato se izboči in blazinasto zravnava. Površina je suha, žametastega izgleda, svetlo rjave, poredko temnejše barve. Kožica se ne lupi lahko, v suši pa skoraj vedno razpoka.

Trosovnica: najprej je bela, zgrajena iz navpičnih cevok, luknjice so drobne, bele, nato postanejo rumene in končno olivno zelene barve, pri starih gobah so večje, da trosi lažje odpadajo.

Bet: od 7 do 15 cm dolg in 2 do 5 cm debel, sprva trebušast, nato se razpotegne in postane betičast, valjast, včasih rahlo ukrivljen, proti vrhu ožji. Belkaste do svetlo rjavkaste barve in z belo ali rjavkasto mrežico po celi dolžini, razen tik pod trosovnico.

Meso: belo, mlado trdo, kasneje postane mehkejšo kot pri drugih gobanih, zelo okusno in prijetnega vonja.

Rastišče: raste posamično ali v skupinah, pod listavci, od zgodnjega poletja (maja) do pozne jeseni (oktobra). Pogosta goba.

Uporabnost: goba užitna, odlična, vsestransko uporabna, za konzerviranje in sušenje.

Zamenjava: mogoča z ostalimi vrstami gobanov, predvsem z jesenskim (*Boletus edulis*).

Opombe: poletni goban je izmed vseh gobanov najbolj aromatična goba in zato tudi zelo cenjena v kulinariki.

8.16. *Boletus satanas*, vražji goban, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/boletussatanas.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 8 do 20 cm, debelo mesnat, sprva kroglaste oblike z zapognjenimi robovi, nato se razpre in vzboči. Površina je gladka, bele ali rahlo sive barve, z olivnim odtenkom.

Trosovnica: debela, sestavljena iz vertikalnih rumeno zelenih cevčic, luknjice so majhne, okrogle, najprej rumene, kmalu pa postanejo rdeče.

Bet: od 4 do 15 cm visok in 3 do 8 cm debel, močan, trd, v dnu zadebeljen, bolj ali manj rumenih barv in z rdečo mrežico po skoraj celotni dolžini, ki je v sredini močnejše obarvana. Zgornji pas beta je živo rumene barve.

Meso: trdo, bele do sive ali rumenkaste barve, na prerezu pomodri. Je neprijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste na apnenčastih tleh, pod listnatim drevjem, od poletja (julij) do pozne jeseni (november). Ni pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena, tudi prekuhana; povzroča gastrointestinalni sindrom – strupi učinkujejo na prebavila.

Zamenjava: mogoča z nekaterimi rdečimi vrstami gobanov, predvsem s škrlatnim gobanom (*Boletus rhodopurpureus*) in z rdečerumenim gobanom (*Boletus rhodoxanthus*).

Opombe: goba je v Seznamu zavarovanih vrst gliv v Sloveniji in tudi v Rdečem seznamu gliv Slovenije.

8.17. *Cantharellus cibarius*, navadna lisička, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/cantharelluscibarius.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 2 do 12 cm, sprva polkrožne oblike, nato izbočen s spodvitim robom. Kasneje se razpre in ima oster, valovit rob, osredje pa je pri starih gobah nekoliko vdrt. Površina je gladka (luskasta pa le pri ametistni lisički (*Cantharellus amethysteus*)), belkaste, svetlo rumenkaste ali intenzivno oranžno rumene barve.

Trosovnica: je sestavljena iz letvic, ki so razmeroma redke, svetlo rumene ali oranžno rumene barve, potekajo po betu navzdol. Proti robu pa se večkrat viličasto razcepijo in močno zgotstijo.

Bet: od 3 do 7 cm dolg in 0,4 do 1,5 cm debel, valjast, ukrivljen, poln, trd, proti dnišču je običajno nekoliko ožji. Gladek in enake barve kot klobuk.

Meso: belo, trdo, vlaknasto, predvsem v betu. Pod površino klobuka je rumenkasto, prijetnega vonja ter nekoliko trpkega okusa.

Rastišče: raste skupinsko pod listavci in iglavci, od začetka poletja (junij) do pozne jeseni (november). Zelo pogosta goba, vendar ne vsako leto.

Uporabnost: užitna, odlična in vsestransko uporabna.

Zamenjava: mogoča le z luskato lisičko (*Cantharellus amethysteus*).

Opombe: goba ni tako lahko prebavljiva zaradi svoje vlaknaste in žilave konsistence.

8.18. *Chalciporus piperatus*, pekoči bakrenopor, neužitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/chalciporuspiperatus.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 3 do 5 cm, vzbočen in blazinast, gladek in svetleč, moker je nekoliko lepjiv, okrasto rjavkastih barv.

Trosovnica: je luknjičasta, zgrajena iz navpičnih cevk, ima oglate neenake luknjice bakrene oz. oranžnorjave barve, temnejše od površine klobučka.

Bet: 3 do 5 cm dolg in 0,5 do 1 cm debel, valjast, gladek, rjavkaste barve, proti dnu nekoliko zožen in živo rumen.

Meso: citronasto rumeno v betu, drugod pa mesno rdeče barve, brez posebnega vonja in poprasto pekočega okusa.

Rastišče: raste pod iglavci, predvsem pod smrekami, od poletja (julija) do pozne jeseni (novembra). Pogosta goba.

Uporabnost: neužitna, rahlo strupena, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil.

Zamenjava: mogoča z nekaterimi vrstami gobanov (*Boletus*) in polstenkami (*Xerocomus*).

8.19. *Chroogomphus rutilus*, bakrenasti polžar, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/chroogomphusrutilus.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 3 do 10 cm, najprej je izbočen in zvonasto grbast, s spodvitim robom, nato se zravnava in ravno razpre. Star ima udrtu osredje. Je gladek, suh bleščeč, vlažen pa lepljiv. Bakreno rjave barve.

Trosovica: je sprva okrasto rožnate barve, kmalu potemni. Lističi so debeli, široki, močno razmaknjeni in potekajo daleč po betu navzdol.

Bet: od 4 do 8 cm visok in 0,8 do 1,5 cm debel, valjast, včasih proti dnišču tanjši ali pa debelejši - različno oblikovan. Vlknast, enake barve kot klobuk, le dnišče je običajno rumeno.

Meso: rumenkasto, trdno, v dnišču beta zlato rumeno. Brez posebnega vonja in okusa.

Rastišče: skupinsko pod iglavci, najraje pod bori, od poletja (junij) do pozne jeseni (november). Pogosta goba.

Uporabnost: užitna, dobra, primerna za mešanje z drugimi gobami.

Zamenjava: s švicarskim polžarjem (*Chroogomphus helveticus*) in s slinarji (*Gomphidius*).

8.20. *Clitocybe dealbata*, pobeljena livka, **smrtno strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/clitocybedealbata.htm>



Avtor posnetka: Anton Poler

Klobuk: premera do 5 cm, širok, bele barve, sprva izbočen, s staranjem postaja vse bolj lijast, rob klobuka pa valovit. Bela barva na klobučku poka in izginja, stara goba pa je prepoznavna po koncentričnih krogih svetlo rumenkaste barve po klobuku.

Trosovnic: lističi so beli, tanki, gosti in potekajo po betu navzdol.

Bet: do 5 cm visok in do 5 mm debel, bel, poln, vlaknast.

Meso: belo, močno diši po moki, podobno kot užitna navadna mokařica (*Clitopilus prunulus*), brez značilnega okusa.

Rastišče: raste v travi in pod različnim drevjem, v jesenskem času (od septembra do novembra).

Uporabnost: goba je smrtno strupena.

Zamenjava: mogoča z navadno mokařico (*Clitopilus prunulus*) in drugimi belimi in strupenimi vrstami livk.

Opombe: bele vrste livk so skoraj vse smrtno strupene in skoraj vse podobne užitni navadni mokařici. Zanesljiva razlika, po kateri lahko ločimo te vrste, so rožnati lističi navadne mokařice, ko ta dozori. Bele livke imajo vse bele lističe. Vsekakor moramo biti, predvsem v jeseni, zelo previdni pri nabiranju navadne mokařice, saj jo lahko kaj kmalu zamenjamo za eno od strupenih belih livk!

8.21. *Clitocybe nebularis*, poprhnjena livka, pogojno užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/clitocybenebularis.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 6 do 18 cm, mesnat, sprva polkrožen in z močno spodvihanim robom. Sive barve z belkastim poprhom na osredju. Kasneje se zravnja in v sredini udre. Površina je pri mlajših gobah žametna, kasneje postane gladka in svetleča.

Trosovnica: lističi so rumenkasti, gosti, ozki in so poraščeni po betu navzdol. Z lahkoto se ločijo od mesnatega klobuka.

Bet: od 6 do 10 cm visok in 1,5 do 3 cm debel, mesnat, sprva poln, star votel. Proti dnišču je odebeljen, belkaste do sivo rjavkaste barve in z reliefno strukturo na površini.

Meso: belo, blede, čvrsto, kasneje mehko in vlaknato, z vsiljivim kiselkastim vonjem in okusom.

Rastišče: pogosto na preperelem listju, v velikih skupinah oz. lokih, pozno jeseni (september do november).

Uporabnost: goba je pogojno užitna, surova lahko povzroči zastrupitev prebavil. Zaužita v večjih količinah je tudi prekuhana škodljiva.

Zamenjava: morda bi jo lahko zamenjali s pozno livko (*Clitocybe geotropa*).

8.22. *Clitopilus prunulus*, navadna mokarica, **užitna** - <http://www.drustvo-bisernica.si/clitopilusprunulus.htm>



Avtor posnetka: Anton Poler

Klobuk: premera od 3 do 12 cm, sprva je izbočen, z močno spodvitim robom. Tudi razprt ima tanek, spodvit rob, gladko površino, ki je bolj ali manj sivkaste barve in belo poprhnen, kot nekatere strupene vrste belkastih livk.

Trosovnica: lističi so sprva beli, z dozorevanjem trosov pa postajajo vse bolj rožnate barve. So gosti, tanki in se polagoma spuščajo po betu navzdol.

Bet: od 2 do 3 cm dolg in 0,5 do 1 cm debel. Valjaste oblike, ukrivljen, poln, običajno ni točno v sredini klobuka. Belkaste barve in ima opredeno dnišče, podobno kot gobe iz rodu livk (*Clitocybe*).

Meso: belo, mehko, lomljivo, v osredju klobuka debelo, z značilnim vonjem po moki, okus pa nekoliko grenak.

Rastišče: v mešanih gozdovih, na obronkih, pogosto skupaj z gobani, od poletja (julij) do pozne jeseni (November). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: užitna, vsestransko uporabna za najrazličnejše jedi, za konzerviranje in sušenje.

Zamenjava: mogoča z belimi vrstami livk (*Clitocybe*), ki so skoraj vse strupene.

Opombe: zanesljiva razlika, po kateri lahko ločimo te vrste, so rožnati lističi zrele navadne mokarice; bele livke imajo vse bele lističe. Vsekakor moramo biti, predvsem v jeseni, zelo previdni pri nabiranju navadne mokarice, saj jo lahko kaj kmalu zamenjamo za eno od strupenih belih livk!

8.23. Coprinopsis atramentaria, prava tintovka, pogojno užitna -
<http://www.drustvo-bisernica.si/coprinusatra.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 3 do 4 cm, sprva jajčaste oblike, nato se zvonasto razpre. Gladek, blede siv, nekoliko radialno zguban, teme je temnejše in večkrat rahlo luskasto.

Trosovnica: lističi so sprva beli in izredno gosti, široki, prosti pri betu, z dozorevanjem trosov postajajo črnikasti in se spreminjajo v črno tekočino, ki kaplja od roba klobučka.

Bet: od 8 do 10 cm visok in 0,5 do 1 cm debel, valjast, votel, proti vrhu zožen, bele barve, svilast, svetleč, proti dnu običajno nekoliko rjavkasto luskast, kjer je viden tudi ostanek obročka.

Meso: sivkasto do rjavkasto, nato belo, s komaj zaznavnim in neopredeljivim vonjem in okusom.

Rastišče: blizu zakopanih ostankov lesa, na vrtovih, smetiščih, v parkih, v bližini naselij, od pomladi (april) do pozne jeseni (oktober), v velikih šopih. Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je pogojno užitna, 24 ur pred in po jedi ne smemo uživati alkohola. Pražena ali v juhi je zelo okusna, skupaj z alkoholom pa je nevarna, povzroča antabusni sindrom, zastrupitev krvi. Nabirajo se le mlade gobe!

Zamenjava: mogoča s strupeno tintnico (*Coprinus alopecia*), sljudnatim tintovcem (*Coprinellus micaceus*), žarečim tintovcem (*Coprinellus radians*).

8.24. *Coprinus comatus*, velika tintnica, mlada užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/coprinuscomatus.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 8 cm, 2 do 4 cm širok, najprej jajčaste oblike, nato postane zvonast. Površina je močno luskasto vlaknata, bolj ali manj bela, luske rjavijo, zlasti na temenu, kjer tvorijo čop. Od zvonasto razprtega klobuka prične kapljati s trosi nasičen črn sok, obrobje pa se pri starih gobah zaviha navzgor.

Trosovnica: lističi so sprva beli, zelo gosti, polagoma postajajo najprej rožnati, nato črnikasti in se končno pričnejo spreminjati v tekočino, ki kaplja z gobe. Na koncu ostane od gobe le obroček.

Bet: od 10 do 25 cm visok in 1 do 1,5 cm debel, vitek, valjaste oblike, votel, svilasto bel, proti dnu nekoliko razširjen in korenasto podaljšan, blizu dnu pogosto najdemo obroček, ki pa rad odpade.

Meso: belo, nežno, v betu vlaknasto, v klobuku mehko, milega in prijetnega okusa in brez izrazitega vonja.

Rastišče: uspeva na bogatih, organsko polnih tleh, skupinsko, na travnikih, vrtovih, v parkih ali ob poteh, povsod, kjer razpadajo organske snovi, od pomladi (april) do pozne jeseni (december). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna le mlada, dokler so lističi še beli, paziti pa moramo, da je ne nabiramo na preveč onesnaženih tleh in v bližini intenzivnega avtomobilskega prometa.

Zamenjava: zaradi svoje posebne zunanosti in barve nima zamenjave.

8.25. *Cortinarius caperatus*, pšenična koprenka, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/rozitescaperatus.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera 6 do 12 cm, sprva kroglast ali jajčast in z obročkom prirasel na bet. Nato polkrožen, izbočen in končno zravn, široko grbast, gladek, okrasto rumene barve, z značilnim poprhom na temenu, mlad ima vijoličast nadih. Včasih je pri starih gobah obrobje nekoliko zgubano.

Trosovnica: lističi so najprej belkasti, nato okrasto rjavkasti, so redki, debeli, z nazobčano ostrinko, zaokroženo pri peti na bet ali pa se ga sploh ne dotikajo.

Bet: od 6 do 15 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjast, poln, okraste barve, svilasto svetleč in vlaknast, proti dnu debelejši, kožast ostanek zastirala pri starih gobah pogosto odpade.

Meso: belkasto, kasneje rjavkasto, zlasti v dnu beta, kjer je rado tudi črivo. Prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste skupinsko v iglastih, redkeje v listnatih gozdovih, od poletja (avgust) do pozne jeseni (november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: užitna, odlična in vsestransko uporabna, primerna tudi za konzerviranje.

Zamenjava: možna z mlado poprhnjeno koprenko (*Cortinarius allutus*), ki je tudi užitna..

8.26. *Cortinarius orellanus*, poljska koprenka, **smrtno strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/cortinariuorellanus.htm>



Avtor posnetka: Anton Poler

Klobuk: premera 3 do 8 cm, sprva polkrožen, kmalu se razpre in široko grbast, z rahlo dvignjenim temenom. Na obrobju je tanjši, vedno suh, lisičje rjave barve in prekrit z rjavimi, zrnatimi luskeci.

Trosovnica: lističi so podobnih barv kot klobuček, razmaknjeni, široki, debeli in pripeti na bet, v starosti rjavi.

Bet: od 4 do 8 cm visok in 0,5 do 1 cm debel. Vretenast, poln, medeninasto rumen ali rjav, vlaknat in gladek, rumena koprena je komaj vidna.

Meso: rumeno in rjavkasto, pod kožico klobuka rjasto, ima vonj po redkvici, brez izrazitega okusa.

Rastišče: raste na toplih krajih, v listnatem in mešanem gozdu, na poljih med travo, pozno poleti (avgust) in jeseni (oktober, november). Pri nas je razmeroma pogosta.

Uporabnost: smrtno strupena. Povzroča orellaninski sindrom, to je huda zastrupitev ledvic in jeter, ima dolg inubacijski čas, tudi do 14 dni po zaužitju.

Zamenjava: z nekaterimi vrstami koprenk oranžnih do lisičje rjavih barv.

8.27. *Cortinarius praestans*, nagubana koprenka, **užitna, zavarovana** - <http://www.drustvo-bisernica.si/cortinariuspraestans.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera tudi do 30 cm; mlad je polkrožen, pozneje sploščen, kostanjeve ali čokoladno rjave barve, večkrat z vijoličastim odtenkom. Obrobje klobuka je drobno nagubano, včasih so na klobuku vidni ostanki svetlo vijoličaste ovojnice.

Trosovnica: lističi so gosti, široki, prirasli k betu, sprva belkasti do svetlo sivkasti z vijoličastim odtenkom, pozneje, ko dozoriijo trosi, postanejo rjavi. Ostrinka lističev je nekoliko nazobčana, mlada trosovnica je prekrita s svetlo vijoličasto kopreno.

Bet: do 25 cm visok in do 5 cm debel. Mesnat, čvrst, krepak, v spodnjem delu odebeljen, v dnišču pa zašiljen. Bele barve, mestoma vijoličast, kasneje okraso rjav. Pod klobukom viden ostanek koprene kot rjava prečna proga, ki lahko kasneje izgine.

Meso: v betu belo z odtenkom vijoličaste barve, v klobuku rumenkasto, predvsem pri zrelih gobah, debelo, čvrsto, trdo, prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste v listnatih gozdovih na apnenčastih tleh, pozno poleti (avgust) in jeseni (september, oktober).

Uporabnost: goba je užitna in zelo cenjena.

Zamenjava: zaradi svoje velikosti jo je težko zamenjati.

Zanimivosti: v Sloveniji je goba zavarovana in tudi na Rdečem seznamu gliv Slovenije, zato je ne smemo nabirati!

8.28. *Cortinarius traganus*, lilasta koprenka, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/cortinariustraganus.htm>



Avtor posnetka: Anton Poler

Klobuk: premera od 5 do 13 cm, pri mladi gobi je kroglaste oblike in lilaste barve. Pozneje postane vijoličast in konveksno izbočen. Starostjo je vse bolj in bolj blede vijoličaste oz. lilaste in nato rjavkaste barve. Površina je gladka, suha, svilnato vlaknata in svetleča.

Trosovnica: lističi so pri mladi gobi prekriti s svetlo vijoličasto kopreno, ki izgine in pusti sledove na betu. Sprva so rjavo rumeni, pozneje žafranasto okrastrasti in končno rjavi, široki, razmaknjeni, pritrjeni k betu.

Bet: od 6 do 10 cm visok in 1 do 3 cm debel, krepak, v spodnji polovici kijasto odebeljen, enake lilaste oz. vijolične ali rjavkaste barve kot klobuk. Poln, v sredini beta so vidni ostanki vijolične koprene kot prekinjeni prečni cikcakasti pasovi rjave barve. Ves bet je vlaknato nakosmičen.

Meso: rumeno rjavo, v spodnjem delu beta rumeno, v klobuku nekoliko vijoličasto. Ima neprijeten vonj po karbidu ali acetilenu in je grenko trpkega okusa.

Rastišče: raste v glavnem v iglastem gozdu, redko tudi v mešanem gozdu, v istem času kot cigančki (*Rozites caperata*), pozno poleti (avgust) in jeseni (september, oktober).

Uporabnost: goba je strupena, povzroča prebavne motnje.

Zamenjava: mogoča z mladimi primerki užitne poprhnjene koprenke (*Cortinarius capertus*).

8.29. *Craterellus cornucopioides*, črna trobenta, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/craterelluscornucop.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 2 do 8 cm, širok in trobljast, na osredju ima luknjo vse do dnišča beta. Suh je rjavkaste in sivkaste barve s črnim robom, gladek ali zelo drobno luskast, s spodvihanim in nakodranim robom. Moker postane črn.

Trosovnica: sprva gladka, v starosti pa se nekoliko podolžno naguba, sivo rjavkaste barve, v dežju skoraj črna. Skoraj enakomerno prehaja v bet.

Bet: 2 do 6 cm visok, debel 5 do 15 mm. Zgleda kot obrnjeni stožec, od dnišča se polagoma širi in prehaja v klobuk. Gladek, temnejši od trosovnice, star je podolžno rahlo zguban.

Meso: sivo, črnkasto, tanko, nekoliko žilavo, prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste na gozdnih tleh pod listavci, skupinsko, včasih v šopih, pozno poleti in jeseni (od avgusta do novembra). Zelo pogosta goba, vendar ne vsako leto.

Uporabnost: goba je užitna, dobra, vsestransko uporabna, najboljša je sušena in mleta in je kot dodatek raznim gobjim, zelenjavnim in mesnim jedem. Pri čiščenju moramo biti pazljivi, ker se v notranjosti troblje lahko nabere precej listja, smeti in tudi žuželk.

Zamenjava: nima zamenjave.

8.30. *Craterellus tubaeformis*, lijasta trobenta, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/cantharellustubaeformis.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 2 do 5 cm, sprva izbočen, kmalu zravnčan, na osredju močno udrt in star z luknjo, ki se nadaljuje v bet. Sivkasto rumene do okrasto rjave barve, gladek in proti robu zelo tanek.

Trosovnica: v obliki letvic, ki so okrasto sivkaste in sivo poprhnjene, debele, redke, proti robu viličasto razcepljene, tako kot pri ostalih lisičkah in potekajo nekoliko po betu navzdol.

Bet: od 3 do 7 cm visok in 0,3 do 0,6 cm debel. Valjaste oblike, včasih naguban, stisnjen, votel, gladek, rumene barve, proti dnišču svetlejši in v dnišču bel, večkrat je proti dnišču polagoma širši.

Meso: belo, rumenkasto, tanko in prožno, brez posebnega vonja, ima pa prijeten okus.

Rastišče: na gozdnih tleh, v mešanih gozdovih, zlasti pod iglavci, od poletja pa vse do pozne jeseni (od julija do novembra). Precej pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, dobra, vsestransko uporabna za različne jedi, vendar je zaradi tankega mesa manj izdatna. Pri čiščenju moramo paziti na razne žuželke, ki si najdejo zatočišče v betu.

Zamenjava: mogoča z prav tako užitno žolto lisičko (*Cantharellus lutescens*).

8.31. *Entoloma rhodopolium*, nizka rdečelistka, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/entolomarhodopolium.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 4 do 8 cm, tanko mesnat, grbasto vzbočen, kmalu razprt in v sredini nekoliko udrt, sivo rjavih barv, suh je svetlejši in svilasto bleščeč.

Trosovnica: lističi so najprej beli, široki in gosti, stari postanejo zaradi trosov temno rožnate barve in pripeti na bet. Troso so rožnati in jih lahko vidimo na zgornji strani klobuka.

Bet: 5 do 13 cm visok in 0,5 do 1,5 cm debel, valjast, proti dnišču včasih stanjššan, bel, svilast, s sivo rjavimi odtenki.

Meso: belo, vodeno, prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste v listnatih gozdovih, v skupinah in posamično, na bogatem substratu, tudi do 4 gobe združene v dnišču. Raste od avgusta do oktobra. Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena in precej nevarna. Povzroča gastrointestinalni sindrom, vsebuje strupe, ki učinkujejo na kri in prebavila. Pol ure po zaužitju se pokažejo prva znamenja zastrupitve z občutkom vročine, krčevitim bruhanjem in drisko, kar lahko traja več kot dva dni.

Zamenjava: mogoča najpogosteje s sivimi, rjavimi ali trdokožnimi zajčki (*Lyophyllum*), ki so vsi užitni.

8.32. *Entoloma sinuatum*, velika rdečelistka, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/entolomasinuatum.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 6 do 15 cm, najprej polkrožen in s spodvihanim robom, kasneje se zravnja in postane vegast. Pogosto je široko grbast, pepelnato sive ali sivo rjave barve z belimi lisami.

Trosovica: lističi so najprej belkasti, pozneje rumeni. So gosti, stari postanejo zaradi rdečkastih trosov rdečkasti oz. rožnati, ostrinka pa ostane rumena.

Bet: od 6 do 12 cm visok in 1 do 2,5 cm debel. Močan, valjaste oblike, v dnu zadebeljen, poln, bel ali rahlo rumenkaste barve.

Meso: belo, z vonjem po sveži moki, kot ga imajo nekatere uporabne rdečelistke, kar nabiralce rado zavede. Nima posebnega okusa.

Rastišče: raste pod listavci na ilovnatih tleh, v skupinah, poleti in jeseni (od julija do oktobra). Ni pogosta goba.

Uporabnost: strupena, precej nevarna, za otroke lahko celo smrtno strupena! Povzroča gastrointestinalni sindrom, zastrupitev prebavil, s kratkim inkubacijskim časom.

Zamenjava: mogoča z nizko rdečelistko (*Entoloma rhodopolium*).

8.33. *Galerina marginata*, obrobljena kučmica, **smrtno strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/galerinamarginata.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 2 do 5 cm, vzbočen, nato plosko zravnano z grbico na temenu. Okrasto do oranžno rjavih barv, meso je tanko in v na obrobju prosojno narebrano, v vlažnem vremenu vodenasto (higrofan) in zato nekoliko temnejše.

Trosovnica: lističi so sprva svetli, kasneje rjavkasti, gosti, pripeti na bet ali pa potekajo le rahlo po betu navzdol.

Bet: od 2 do 7 cm visok, debel 0,2 do 0,6 mm, valjast, vlaknat s prilegajočimi se luskami. Okrasto rjave barve in proti dnu temno rjav. Na betu rjav kožast obroček, ki rad odpade.

Meso: svetlo rjavkasto in vodeno, z okusom in vonjem po moki.

Rastišče: raste na starih, preperelih smrekovih panjih v iglastih gozdovih, redko na listnatem drevju, predvsem na topolih, šopasto, redko posamično, poleti in predvsem v jesenskih mesecih (od junija do oktobra). Relativno pogosta goba.

Uporabnost: goba je smrtno strupena. Povzroča faloidni sindrom, to je zastrupitev jeter in ima dolg inkubacijski čas.

Zamenjava: zelo mogoča z užitno malo štorovko (*Kuehneromyces mutabilis*).

8.34. *Gomphidius glutinosus*, veliki slinar, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/gomphidiusglutinosus.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 5 do 12 cm, sprva je polkrožen in izbočen, sluzasta prevleka pokriva klobuk in se preko roba spušča na bet. Kmalu se klobuk razpre, slinasta prevleka pa pretrga. Površina je sivo rjave barve, ki pri starih gobah porjavi, osredje klobuka pa se udre.

Trosovica: lističi so najprej beli, z dozorevanjem trosov pa postajajo vse bolj temni. So debeli, močno razmaknjeni in potekajo daleč po betu navzdol. Zaradi črnkastih trosov so stari temno sivi.

Bet: od 6 do 10 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjast, poln, proti dnišču nekoliko širši, vlaknat, bele barve in prevlečen s sluzjo. Spodnji del beta je živo rumene barve.

Meso: belo, pod kožico klobuka rjavkasto, v dnišču beta rumeno, debelo, nežno, brez posebnega vonja in okusa.

Rastišče: raste skupinsko pod iglavci, najraje v mahu pod mladimi smrekami, poleti in jeseni (julij do oktober). Dokaj pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, primerna za najrazličnejše jedi, vendar le dokler je še mlada, stare gobe postanejo premeheke. Sluzavo prevleko moramo odstraniti.

Zamenjava: podoben je pegasti slinar (*Gomphidius maculatus*), ki je nekoliko manjši, na pritisnjenih mestih pa pordeči, vitki slinar (*Gomphidius gracilis*), ki raste pod macesni, meso rahlo rdeči, močno pa porumeni v dnišču beta.

8.35. *Gymnopus dryophilus*, vitki korenovec, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/collybiadryophila.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuka: premera od 2 do 5 cm. Sprva je izbočen, nato se zravnja in nekoliko udre na osredju. Gladek, okrasno rjavih odtenkov, suh je svetlejši.

Trosavnica: lističi so beli, gosti in ozki, zaokroženo ali ravno pripeti na bet, z vmesnimi lističi, ki beta ne dosega.

Bet: od 4 do 8 cm visok in 0,4 do 0,6 cm debel, valjast, vitek, najprej poln, nato postane votel. Zmeraj je upognjen in proti dnu nekoliko debelejši. Gladek, svetlo rjav, proti vrhu svetlejši in precej žilav.

Meso: belo, vodenasto, nekoliko žilavo, prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste v mešanih gozdovih, ob poteh, na starem listju, od pomladi do jeseni (maj do oktober). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, zaradi žilavosti manj vredna, primerna za mešanje z drugimi gobami. Nabirajo se le klobučki.

Zamenjava: mogoča s šopastim korenovcem (*Gymnopus confluens*).

8.36. *Gyromitra esculenta*, pomladanski hrček, **smrtno strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/gyromesculenta.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 6 do 12 cm, nepravilno oblikovan, z močno zgubano površino, podobno možganom. Svetlo ali temno rjave barve, notranjost je svetlejša (svetlo okrasta), rob pa je spodvihan in priraščen na bet.

Trosavnica: je na zunanji rjavi površini zavojev oz. gub, sestavljena iz askov ali mešičkov, to so trosne vrečke, kjer zorijo trosi.

Bet: do 3 cm visok in do 3 cm širok, različnih velikosti in oblik, včasih je valjast, običajno votel, bolj ali manj gladek, belkaste do okraسته barve, tudi rahlo rdečkast.

Meso: voskasto, vodeno, tanko, z močnim vonjem po spermi in prijetnim okusom. Surovo meso zaradi strupenosti ni priporočljivo pokušati.

Rastišče: na zemlji v gozdovih, sadovnjakih, na ozarah, pogosto ob štorih ali koreninah iglavcev, na golih tleh in v travi, od zgodnje pomladi do začetka poletja (od aprila do junija). Ni pogosta goba.

Uporabnost: goba je surova smrtno strupena! Prekuhana z odlito vodo jo ponekod še vedno uživajo, kljub številnim smrtnim primerom v preteklosti. Vsebuje smrtno nevarno snov giromitrin. Nikakor ni priporočljiva, čeprav bi vodo odlili.

Zamenjava: mogoča z vsemi vrstami smrčkov (*Morchella*).

Opombe: goba je na Rdečem seznamu gliv Slovenije.

8.37. *Hebeloma sinapizans*, redkvičasta medlenka, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/hebelomasinapizans.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuka: premera od 7 do 12 cm, v sredini precej mesnat, s tankim obrobjem in nekoliko dvignjenim temenom. Rob oster, površina je gladka in zbledelih okraško rjavih odtenkov.

Trosovnica: lističi so gosti in sprva blede, pri starih gobah pa, zaradi rjavih trosov, rjavo potemniijo in so prosti pri betu.

Bet: od 5 do 10 cm visok, debel 0,8 do 1,5 cm, valjast, v dnušču odebeljen, mlad je poln, star pa postane votel. Površina je blede siva, vlaknata in proti vrhu luskasta.

Meso: blede sivo, nekoliko greni in ima močan vonj po redkvici.

Rastišče: raste pod različnim drevjem, v skupinah ali kolobarjih, od poznega poletja do pozne jeseni (avgust do november). Pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena, a ni posebno nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil, tudi prekuhana je škodljiva.

Zamenjava: mogoča s korenasto medlenko (*Hebeloma radicosum*), vendar se le-ta loči po dolgem korenastem betu in nima vonja po redkvici.

8.38. *Hydnum repandum*, rumeni ježek, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/hydnumrepandum.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 5 do 15 cm, sprva izbočen, mesnat, nato se zravnja. Obrobje izredno valovito in nepravilno okroglo. Površina gladka, grbasta ali gubasta, žametasto poprhnjena. Rumenkaste ali rdečkasto rjavkaste barve, včasih zelo svetel. Rob ostane dolgo spodvihnan.

Trosovnica: je sestavljena iz iglic, ki so najprej belkaste, kasneje porumenijo, so zelo krhke in postopoma potekajo po betu navzdol. Iglice so največ 5 mm dolge in proti betu krajše.

Bet: od 5 do 8 cm visok in 1 do 3 cm debel. Običajno debel, stransko priraščen, nepravilnih oblik, včasih valjaste oblike. Gladek, bel, kasneje pa postane enake barve kot klobuk, še zlasti, če ga veliko otipavamo oksidira.

Meso: belo, debelo, na prerezu porumeni, trdo, vendar krhko. Staro postane rjavo, brez posebnega vonja in bolj ali manj grenkega okusa.

Rastišče: raste v gozdovih, od poznega poletja do zime (avgust do november), v skupinah ali v vrstah. Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, primerna kot dodatek raznim jedem, pred uporabo je potrebno odstraniti iglice in jo dolgo kuhati. Za samostojne gobje jedi je običajno preveč grenka.

Zamenjava: mogoča z rdečkastim ježkom (*Hydnum rufescens*), čeprav je le-ta precej manjši in bolj rdečkastih barv.

8.39. *Hygrocybe punicea*, velika vlažnica, užitna, na RS - <http://www.drustvo-bisernica.si/hygrocybepunicea.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera do 10 cm in tudi več. Velik, zelo mesnat, sprva zvonasto stožčast, pozneje se razpre. Na robu je razcepljen oz. razpokan, površina je češnjevo ali krvavo rdeča, sprva mastna, nato se osuši in postane rumena in z gladko ter svetlečo površino.

Trosovnica: lističi so rumenkasti do oranžni ali rdeči, precej široki in debeli, razmaknjeni, trebušasti in imajo proti robu vmesne lističe, ki so kratki in gostejši.

Bet: do 10 cm visok in do 1,5 cm debel, Valjast, sprva poln, pozneje se zvotli in je vzdolžno vlaknat, v dnišču zašiljen. Površina je rdeče barve, v dnišču pa bele.

Meso: belo, brez posebnega vonja in prijetnega okusa.

Rastišče: raste na negnojnih travnikih, v mahu in travi, skupinsko, pogosta tudi v višinskem in alpskem svetu, jeseni (od septembra do novembra). Pogosta goba, vendar moramo paziti, da jih ne bomo iztrebili z nepravilnim kmetovanjem in prekomernim gnojenjem z organskimi gnojili.

Uporabnost: goba je užitna, okusna, pri kuhanju in pečenju se izloča iz gob rumen pigment. Zamenjave: so mogoče z ostalimi rdečkastimi vrstami vlažnic.

Zamenjava: z ostalimi bolj ali manj rdečimi vrstami vlažnic, vendar je ta vrsta precej večja od vseh ostalih.

Opombe: goba je na Rdečem seznamu gliv Slovenije!

8.40. *Hygrophorus eburneus*, bela polževka, **užitna** - <http://www.drustvo-bisernica.si/hygrophorseburneus.htm>



Avtor posnetka: Anton Poler

Klobuk: premera 3 do 6 cm, sprva zvonasto izbočen, s spodvitim robom, kasneje je zravnal, s široko grbo na temenu. Gladek, močno sluzav, bel, star postane v osredju rahlo okrašt.

Trosovnica: lističi so beli, redki, debeli, malo obrnjeni po betu navzdol ali ravno pripeti, zaradi vmesnih lističev so proti robu gostejši.

Bet: 4 do 8 cm visok, debel 0,3 do 0,8 cm, valjast, poln, skoraj vedno ukrivljen, v dnišču tanjši, bele bave, gladek, mazav, proti lističem zrnať, star rahlo porumeni.

Meso: belo, trdo, krhko in lomljivo, nekoliko neprijetnega vonja in prijetnega okusa. Z lugom se dnišče obarva rdečkasto oranžno.

Rastišče: raste v mešanih gozdovih, na listju pod bukvami, skupinsko, v jesenskem času (od septembra do novembra). Razmeroma pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, primerna za mešanje z drugimi gobami in za najrazličnejše gobje jedi.

Zamenjava: nima zamenjave.

8.41. *Hygrophorus russula*, zajetna polževka, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/hygrophorusrussula.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 15 cm, najprej polkrožen, nato se zravna, toda rob ostane še vedno močno spodvihan, obrobje pa vegasto. Površina je gladka, osredje pa rahlo luskasto, dominirajo vinsko rdeči odtenki s temnejšimi lisami. Kožico lahko olupimo.

Trosovnica: lističi so beli, kmalu smetanaste barve, rožnato oškropljeni, redki, debeli in priraščeni na bet.

Bet: 4 do 8 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjast, pogosto zelo kratek, debel in poln. Proti dnu je polagoma tanjši, belkaste barve in prav tako rdečkasto pegast.

Meso: belo, debelo, nežno, nekoliko rdeči. Včasih rahlo greneče, prijetnega vonja in bolj ali manj prijetnega okusa.

Rastišče: raste v kolobarjih ali lokih, zlasti pod hrasti in kostanji, v jesenskem času (od septembra do novembra), včasih zelo masovno, v nekaterih letih pa manj.

Uporabnost: užitna, zelo dobra, primerna za različne jedi, predvsem pa za vlaganje v kis.

Zamenjava: mogoča z neužitno pordečelo polževko (*Hygrophorus erubescens*), ki pa precej rumeni in se lahko loči.

8.42. *Hypholoma fasciculare*, navadna žveplenjača, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/hypholomafasciculare.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera 2 do 5 cm, je sprva spodvihan, polkrožen, kmalu se splošči, na temenu pa ostane topa grbica, gladek, žvepleno rumene barve, z rjavim temenom in tankim robom.

Trosovnica: lističi so najprej žvepleno rumeni, nato postajajo vedno bolj olivno okraști, rumeno zeleni in stari rjavi. So zelo gosti in ozki ter priraščeni na bet.

Bet: od 3 do 8 cm visok, debel 0,3 do 0,5, valjast, ukrivljen, citronasto rumene barve in proti dnu bolj oranžen. Pod lističi so vidni ostanki veluma (zastiralca).

Meso: rumeno, neprijetnega vonja in zelo grenkega okusa.

Rastišče: raste na štorih iglavcev in listavcev, v velikih šopih, od zgodnje pomladi do pozne jeseni (od marca do novembra). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena in nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom, strupi učinkujejo na prebavila in jetra, s kratkim ali srednje dolgim inkubacijskim časom.

Zamenjava: mogoča s sivolistno (*H. capnoides*) in opečnato (*H. sublateritium*) žveplenjačo, vendar sta obe vrsti užitni oz. pogojno užitni gobi.

8.43. *Kuehneromyces mutabilis*, mala štorovka, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/kuehneromycesmutabilis.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuka: premera od 4 do 7 cm, sprva izbočen, s spodvihanim robom, kasneje zravnian in z rahlo navzgor privihnjnim robom. Gladek, rumeno okrase do rjavkaste barve, z vodo napito obrobje je temnejše, teme pa svetlejše barve in zaradi sonca rahlo razpokano.

Trosovnica: lističi so sprva skoraj beli, kmalu postanejo rjavkasti, stari so cimetasto rjavi, precej gosti in pripeti na bet.

Bet: od 5 do 10 cm visok, debel 0,4 do 0,6 cm, valjast, ukrivljen, najprej poln, kmalu votel. Enake barve kot klobuk, pod razmeroma obstojnim obročkom ima rjave luske, proti dnišču je vse bolj temen, rjav, v starosti pa skoraj črn.

Meso: belkasto, v betu žilavo in težko prebavljivo, prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste kokučasto (v plasteh) na lesu listavcev in iglavcev, od pomladi do zime (april do december). Precej pogosta goba. Možna je tudi umetna gojitev.

Uporabnost: goba je užitna, zelo okusna, vsestransko uporabna, zlasti za rižote, vendar beti niso uporabni, kot pri večini gob, ki rastejo na lesu.

Zamenjava: mogoča s smrtno strupeno obrobljeno kučmico (*Galerina marginata*), zato je pri nabiranju potrebna velika previdnost.

8.44. *Laccaria amethystina*, vijoličasta bledivka, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/laccariaamethystina.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 1 do 5 cm, najprej izbočen s spodvitim robom, kmalu je ravno razprt in v osredju nekoliko udrt. Površina je gladka, vijoličaste barve, pri starih gobah postaja vedno bolj svetla, do belkaste barve.

Trosovница: lističi so vijoličasti, redki, široki in debeli, pripeti na bet, z vmesnimi lističi, ki pa beta ne dosejajo.

Bet: od 4 do 10 cm visok, debel 0,4 do 0,7 cm, valjast, poln, ukrivljen, žilav in prožen, vlaknat in enake barve kot klobuk. Včasih vlakna odstopajo od površine, da zglada luskast.

Meso: tanko, vijoličasto, žilavo, prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste na zemlji v različnih gozdovih, v velikih skupinah, od poletja do pozne jeseni (julij do november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, okusna, primerna za mešanje, vendar pa, zaradi svoje žilave konsistence zelo težko prebavljiva, moramo jo drobno narezati. Bet ni uporaben.

Zamenjava: po obliki ji je sicer podobna rdečkasta bledivka (*Laccaria laccata*), vendar, ker je le-ta čisto rdečkastih barv, se ju, vsaj v mladosti, z lahkoto razlikuje.

8.45. *Lactarius deliciosus*, užitna sirovka, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/lactariusdeliciosus.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 5 do 12 cm, sprva je na temenu raven in ima močno spodvihan rob, z razpiranjem klobučka pa postaja osredje vse bolj udrt. Površina je gladka, svetlo oranžne do okraste barve, s temnejšimi kolobarji, redko se tu in tam pokaže kakšna zelenkasta lisa.

Trosovnica: lističi so podobne barve kot klobuk, na ranjenih mestih ne pozelenijo. So precej gosti, pritrjeni na bet, še bolj pa se zgostijo proti robu klobuka zaradi številnih vmesnih lističev.

Bet: od 3 do 6 cm visok in 1 do 2 cm debel. Valjaste oblike, najprej poln kmalu postane votel, včasih je v dnu ožji, enakomerno debel in raven, svetlo oranžne barve, pokrit s temnejšimi jamičastimi lisami. Proti lističem je viden bel poprh.

Meso: belkasto do blede okrasto, na prerezu se iz njega pocedi oranžni mleček, ki na zraku sčasoma obledi. Rahlo trpega okusa in prijetnega vonja.

Rastišče: raste skupinsko, običajno na obronkih borovih gozdov, v mahu in travi, pozno poleti in jeseni (avgust do november). Pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, najokusnejša med sirovkami, primerna za različne jedi, toda ni primerna za zamrzovanje.

Zamenjava: mogoča z vsemi sirovkami, ki izločajo oranžen mleček, a vse so užitne.

8.46. *Lactarius torminosus*, kosmata mlečnica, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/lactariustorminosus.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 5 do 12 cm, najprej vzbočen in z močno spodvihanim kosmatim robom. Na površini so vidni temnejši kolobarji. Mesno rdečkastih barv, ko je star in razprt zbledi in ima močno udrto osredje.

Trosovnica: lističi so beli, gosti, trdi in z vmesnimi lističi, pripeti na bet, pri starih gobah pa se obrne ostrinka navzdol po betu, lističi sčasoma postajajo mesno rdečkaste barve.

Bet: od 2 do 6 cm bisok in 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, proti lističem nekoliko širši, belkast do mesno rdečih barv in pogosto belo poprhnjen.

Meso: belo, trdo, z vonjem po sadju ter neprijetnega in ostrega okusa. Na prerezu izloča bel in pekoč mleček.

Rastišče: raste na robovih gozdov, najraje pod brezami, poleti in pozno jeseni (julij do november). Pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil. Škoduje tudi prekuhana.

Zamenjava: mogoča z vsemi oranžnimi sirovkami, vendar le-te izločajo oranžen in ne belega mlečka in prav po barvi mlečka lahko ločimo užitne sirovke od strupenih mlečnic.

8.47. *Lactarius volemus*, sočna mlečnica, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/lactariusvolemus.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 5 do 12 cm, sprva je izbočen in z zelo spodvitim robom ter z ravnim temenom. Kmalu je na osredju rahlo udrt, nato se povsem razpre. Je gladek, oranžno rumene barve, osredje je rahlo temnejše, star rad zbledi.

Trosovnica: lističi so najprej blede okraști, nato blede oranžni. So razmeroma gosti, priraščeni na bet, pri starih gobah potekajo nekoliko po betu navzdol, ranjeni pa izločajo obilen bel mleček.

Bet: od 6 do 10 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, vretenast, včasih ukrivljen, poln, trd, gladek, enake barve kot klobuk, na ranjenih mestih močno soči in pušča rjave lise.

Meso: v začetku svetlo belkasto do okrašto, staro postane rjavkasto. Je trdo, gladko se prelomi, obilen mleček je sprva bel, nato na zraku porjavi, je milega okusa in močnega vonja po ribah.

Rastišče: raste pod listavci in iglavci, skupinsko, od poletja do pozne jeseni (julij do november). Precej pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, tudi presna, najboljša je pečena na žaru, z njo lahko spremenimo okus tudi drugim gobam, vendar vsak ne prenaša njenega vonja. Ni za globoko zamrzovanje!

Zamenjava: ne moremo je zamenjati s strupenimi vrstami mlečnic (*Lactarius*) zaradi značilnega vonja po ribah. Vse vrste, pri katerih se mleček na zraku rumeno obarva, so bolj ali manj strupene in večinoma imajo pekoč mleček.

8.48. *Leccinum aurantiacum*, trepetlikov turek, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/leccinumaurantiacum.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 6 do 15 cm, najprej je okrogel oz. polkroglast, nato izbočen in blazinast. Oranžne ali opečno rjave barve, kožica sega prek roba.

Trosovnica: je sestavljena iz cevki in je belkasta, luknjice so drobne, okrogle in sive.

Bet: od 8 do 20 cm visok in 1 do 2,5 cm debel, valjaste oblike, poln in močan. Belkast, sprva pokrit z belimi luskeci, ki kasneje postanejo rahlo rjavkaste in šele pri zelo starih gobah so vršički lusk nekoliko črnkasti.

Meso: belo, na prerezu sprva rahlo lilasto, kasneje pa črni, vendar ne tako zelo kot brezov turek. Je prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste samo pod trepetlikami, poleti in do pozne jeseni (junij do november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna in vsestransko uporabna.

Zamenjava: mogoča z brezovim turkom (*L. versipelle*), vendar le-ta precej bolj črni kot trepetlikov turek.

8.49. *Leccinum pseudoscabrum*, gabrov ded, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/leccinumcarpini.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 3 do 12 cm, sprva je polkrožen, nato stožčasto izbočen, vse bolj sploščen, vendar ni blazinast, ostane rahlo stožčast. Površina je hrapavo nagubana, okrasta do rjavkasta, pri starih gobah svetlejša, v sušnem obdobju pa rada razpoka.

Trosovnica: luknjičasta trosovnica je najprej belkasta, kasneje postane rumeno sivkasta. Cevke so tanke, dolge, pri betu skoraj proste, luknjice na pritisnjenih mestih potemniijo.

Bet: od 7 do 15 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, poln, trd, proti dnu je polagoma malo širši. Belkaste, sivkaste do okrase barve, hrapavo luskast, pri starih gobah postanejo luskice črne.

Meso: belkasto, na zraku sprva rahlo rožnato, nato posivi in končno počrni. Staro postane mehko. Je prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste skupinsko pod gabri, na robu gozda v travi, od poletja do pozne jeseni (julij do november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna in dobra, dokler ni prestara in premehka. Če jih narežemo v vrelo slano vodo, ne počrni tako zelo.

Zamenjava: mogoča z brezovim dedom (*L. scabrum*) in tudi s trdikastim dedom (*L. duriusculum*).

Zanimivosti: dedi so gobe, ki na prerezu precej počrniijo, ta vrsta pa še prav posebej. Zato v kulinariki niso tako zelo cenjene.

8.50. *Lepiota cristata*, smrdljivi dežniček, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/lepiotacristata.html>



Avtor posnetka: Anton Poler

Klobuk: premera od 2 do 5 cm, svetel, z rjavo grbico na temenu in z okrastimi luskeci (razpokano kožo) na beli podlagi, ki so proti robu redkejše.

Trosovnica: lističi so beli ali rahlo rumenkasti, gosti, široki, ob betu prosti, ostrinke lističev pa so kosmičaste, kar lahko dobro vidimo tudi z lupo.

Bet: od 5 do 6 cm visok, debel pa 0,3 do 0,5 cm, valjaste oblike in enakomerno debel. Bel do rahlo mesnato rožnate barve. Na betu je prirasel in krhek kožasti obroček, ki rad odpade.

Meso: belo, vonj podoben strupenim krompirjevkam, pri starih gobah zopr in zelo vsiljiv oz. neprijeten, okus nedoločljiv.

Rastišče: raste na zemlji v gozdovih, na travnatem svetu, v parkih, vrtovih, v skupinah, od poletja do pozne jeseni (maj do november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je smrtno strupena. Povzroča faloidni sindrom - predvsem zastrupitev jeter, z dolgim inkubacijskim časom.

Zamenjava: mogoča z ostalimi majhnimi dežnički, ki so vsi neužitni ali strupeni. Nepoznavalci bi jih lahko zamenjali tudi z dežniki (*Macroepiota*), ki pa nimajo priraslega obročka, ampak se le-ta lahko premika po betu gor in dol in so precej večji od dežničkov.

8.51. *Lepista nuda*, vijoličasta kolesnica, pogojno užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/lepistanuda.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 15 cm, najprej izbočen, s spodvihanim robom in široko grbast, nato zravnčan, z dvignjenim obrobjem in na osredju udrt. Je povsem gladek, lepe vijoličaste barve, star postane rjavkast.

Trosovnica: lističi so vijoličasti ali lilasto sivi, gosti, tanki, zaokroženo priraščeni na bet, stari potekajo nekoliko po betu navzdol. Zlahka jih ločimo od klobuka.

Bet: 6 do 10 cm visok, valjaste oblike in lepe vijoličaste barve. Je vlaknat ali rahlo luskast, raven, dnošče ima odebeljeno, koprene nima.

Meso: blede vijoličasto, lomljivo, nežno, prijetnega okusa in neopredeljivega vonja po dišavah.

Rastišče: raste pogosto v redkem iglastem gozdu, na robu gozda v kolobarjih, pozno jeseni (oktober, november), več let na istih mestih. Pogosta goba.

Uporabnost: goba je pogojno užitna, surova je škodljiva. Primerna tudi za vlaganje v kis.

Zamenjava: z umazano kolesnico (*Lepista sordida*), ki je manjša in svetleje sivo vijolične barve. Obstaja možnost, da jo zamenjamo s podobno obarvanimi vrstami koprenk (*Cortinarius*), ki pa imajo mlade kopreno in nikoli ne rastejo v kolobarjih. Podobna je modrikasta lepoglavka (*Rugosomyces ionides*), ki je barvno podobna vijoličasti kolesnici, vendar je znatno manjša in ima belkaste lističe. Zamenjava z drugimi vrstami kolesnic ni pomembna, saj so vse bolj ali manj pogojno užitne.

8.52. *Lycoperdon perlatum*, betičasta prašnica, mlada užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/lycoperdonperlatum.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Trosnjak: od 2 do 5 cm visok in 2 do 4 cm širok, lahko je tudi večji. Balonasto betičaste oblike, ovojnica je sprva bela, prekrita z nekoliko večjimi igličastimi bradavicami, okoli katerih so razporejene manjše, polkrožne bradavice. Pri starih gobah postane površina okrasto rjavkasta, iglice pa se hitro okrušijo.

Trosovnica: izpolnjuje ves glavati del gobe, najprej je bela, z dozorevanjem trosov pa gleba (trdna masa spor) postaja rumenkasta, olivno zelenkasta in se končno spremeni v rjav trosni prah, ki uhaja skozi odprtino trosnjaka na vrhu.

Bet: 1 do 4 cm visok in 1,5 do 3 cm širok. Polagoma se širi od dnišča navzgor, kjer prehaja v glavati, fertilni del trosnjaka.

Meso: belo, v betu je žilavo in mehko. Gleba je sprva bela, krhka, prijetnega vonja in okusa, kasneje porumeni in dozori v tros.

Rastišče: raste na gozdnih tleh, skupinsko, od pomladi do pozne jeseni (maj do november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: užitna le mlada, primerna za najrazličnejše jedi, ovojnico in žilav bet je treba odstraniti.

Zamenjava: mogoča z ostalimi prašnicami bele barve.

8.53. *Lyophyllum loricatum*, trdokožni zajček, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/lyophyllumloricatum.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 3 do 7 cm, sprva polkrožen, s spodvihanim robom, nato izbočen in zravn. Temno rjavih barv z sivimi odtenki. Kožica je trda in žilava, pri prelomu glasno počí.

Trosovnica: lističi so mladi čisto beli, nato z okrastimi odtenki. Gosti, prirasli na bet ali pa potekajo nekoliko po betu navzdol. So precej prožni.

Bet: 5 do 10 cm visok, debel 6 do 10 mm, valjaste oblike, poln, skoraj vedno rahlo upognjen in v dnišču zraščén z drugimi beti, vlaknat, rjavkasto siv in pod klobukom mokasto bel.

Meso: belo, prožno, nekoliko žilavo, brez posebnega vonja, ima pa nekoliko pekoč okus.

Rastišče: raste na travnatih mestih, ob vznožju listavcev, v velikih šopih, pozno poleti in jeseni (avgust do november, tudi december). Pogosta goba, odvisno od leta.

Uporaba: goba je užitna, vsestransko uporabna, najboljša je vložena v kis.

Zamenjava: mogoča z nizko rdečelistko (*Entoloma rhodopolium*), ki pa nima belih temveč, ko dozori, rdečkaste lističe in drugimi vrstami strupenih rdečelistk (*Entoloma*). Zato moramo biti pri nabiranju pazljivi predvsem na barvo lističev. Nabiramo samo take zajčke, ki rastejo v velikih šopih, z zraščènimi beti v dnišču, nikoli pa ne smemo pobrati nobenih sivo rjavih gob, ki rastejo posamično, ali pa po nekaj primerkov skupaj.

Opombe: zajčki so vrsta gob, ki jih nepoznavalci največkrat zamenjajo in sicer s strupenimi rdečelistkami in so vzrok zastrupitev prebavil (gastrointestinalni sindrom).

8.54. *Macrolepiota procera*, orjaški dežnik, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/macrolepiotaprocera.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 1 do 26 cm in je sprva jajčast, kmalu pa se polkrožno razširi in nato zravnava, na temenu pa ostane topa, rjava grba, ki je skoraj gladka. Svetla podlaga je pokrita z rjavimi kosmiči ali luskami, ki so proti obrobju vse bolj redke. Od roba pa visijo kratki ostanki veluma.

Trosovnica: lističi so gosti, široki in debeli. Najprej bele barve, pri starih gobah postanejo rjavkasti.

Bet: od 20 do 40 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, votel, proti dnu gomoljasto odebeljen. Vse do širokega, dvojnega obročka, ki ga je mogoče premikati gor in dol, je pokrit z rjavimi, marogasto razporejenimi luskami.

Meso: belo, vlaknasto, žilavo zlasti v betu, na zraku ne pordeči. Vonj in okus ima po lešnikih.

Rastišče: raste v gozdovih, zlasti ob robovih v travi, na gozdnih travnikih, od sredine poletja pa vse do pozne jeseni (avgust do november). Pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, okusna, najboljša je ocvrta v olju.

Zamenjava: mogoča z vsemi ostalimi vrstami dežnikov. Nepoznavalci pa lahko to vrsto zamenjajo tudi z malo večjimi vrstami strupenih in neužitnih dežničkov (*Lepiota*).

Opombe: najlažje ločimo te vrste dežnikov od strupenih dežničkov po obročku, ki se premika gor in dol po betu, za razliko od dežničkov, ki imajo fiksno priraščen obroček.

8.55. *Megacollybia platyphylla*, širokolistna velekorenovka, pogojno užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/megacollybiaplatyphylla.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuka: premera 5 do 15 cm, sprva polkrožen, kasneje zravnian in radialno črtast. Sivo rjavih barv in zelo tanko mesnat.

Trosovnica: lističi so beli in zelo široki, razmaknjeni in pri betu izrezani.

Bet: 6 do 10 cm visok in 1 do 1,5 cm debel, valjaste oblike, črtasto vlaknat in belkaste barve. V dnišču nekoliko zadebeljen in z zelo dolgimi rizomorfami pripet na panj ali les, iz katerega črpa hrano.

Meso: belo, krhko, neprijetnega vonja in rahlo grenkega okusa.

Rastišče: raste na preperelih drevesnih panjih in zakopanem lesu, na bogatih humusnih tleh, poleti in jeseni (junij do oktober). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je pogojno užitna, surova povzroča gastrointestinalni sindrom - zastupitev prebavil. V večjih količinah lahko škoduje tudi prekuhana. Nima kulinarčne vrednosti, je neprimerna za uživanje.

Zamenjava: mogoča z jelenovo ščitovko (*Pluteus cervinus*), le da ima ščitovka rdečkaste lističe.

8.56. *Morchella esculenta*, užitni smrček, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/morchellaesculenta.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: 4 do 8 cm širok, okrogle ali podolgovate oblike, na vrhu ožji, podoben satovju, z nešteti okroglimi ali oglatimi vdolbinami, svetlo do temno rjavih barv in votel.

Trosovnic: se nahaja na zunanji površini klobuka v notranjosti jamic, kot pri večini zaprtotrosovnic (Ascomycetes). Je različnih barv, od belkaste, okraسته, sive do črne ali rjave barve.

Bet: 3 do 10 cm visok in 0,6 do 3 cm debel. Prav tako votel, valjaste oblike (pogosto zakrivljen), proti dnu malo debelejši, svetlejši od klobuka in spominja na vosek. Je gladek in posut z drobnimi zrcni.

Meso: belkasto ali voščeno okraسته, tanko in nežno, prijetnega okusa in z rahlim vonjem po spermi.

Rastišče: raste ob potokih, rekah in na logih, včasih na travnatih območjih, pa tudi v gozdovih ali na vrtovih, samo spomladi (april do maj). Relativno pogosta goba, vendar ne raste vsepovsod.

Uporabnost: goba je pogojno užitna, kar pomeni, da jo je potrebno toplotno obdelati (skuhati ali speči), kuhana ali pečena je odlična, vsestransko uporabna in od nekdaj zelo cenjena.

Zamenjava: mogoča z zavarovanimi vrstami smrčkovcev (*Verpa*).

8.57. *Mycena pura*, redkvičasta čeladica, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/mycenapura.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 2 do 6 cm, sprva zvonaste oblike, zelo hitro razprt in s široko topo grbico na temenu in z narebranim obrobjem. Je tanko mesnat, vijoličaste ali rožnate barve in gladek.

Trosovnica: lističi so bolj svetli od klobuka, široki, izrezano pripeti na bet, pri starih gobah redki in žilasto povezani.

Bet: 2 do 7 cm visok in debel 0,4 do 0,8 cm, valjaste oblike, včasih nekoliko sploščen, raven, proti dnu polagoma debelejši. Krhek, votel in podobnih barv kot klobuček.

Meso: krhko, tanko in vodeno, neznačilnega okusa in zelo izrazitega vonja po redkvici.

Rastišče: raste povsod v gozdovih, od pomladi do jeseni (maj do oktober). Zelo razširjena goba.

Uporabnost: goba je strupena, v velikih količinah nevarna, povzroča muskarinski sindrom - zastropitev živčevja, s kratkim inkubacijskim časom.

Zamenjava: mogoča z rožnato in strupeno čeladico (*M. rosea* in *M. rosella*), ki sta obe prav tako strupeni.

8.58. *Mycetinis scorodoni*, navadna česnovka, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/collybiadryophila.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera do 2 cm. Sprva je polkrožne oblike, nato se izbočeno zravna in končno v sredini malo udre. Na osredju je rjav, obrobje je blede rjavkasto, skoraj belo, vegasto in rahlo grebenasto.

Trosovnica: lističi so beli ali mesne barve, sprva srednje gosti, nato pa vse bolj redki, široki in razmaknjeni ter pripeti na bet.

Bet: do 6 cm visok, debel največ 2 mm, valjaste oblike, ukrivljen, gladek in tanek, bleščče rjav in proti dnišču temnejši.

Meso: belo, tanko in kožasto v klobučku. Ima izrazito močan vonj in okus po česnu.

Rastišče: raste v skupinah na peščenih tleh, pod smrekami na iglicah, od poletja do pozne jeseni (junij do november). Relativno pogosta goba. Pogostejša je dolgobetna česnovka.

Uporabnost: goba je užitna, uporabna le za začimbo, najboljša je posušena ali zmleta in se lahko dodaja raznim jedem.

Zamenjava: mogoča z dolgobetno česnovko (*M. alliaceus*), ki je prav tako užitna.

8.59. *Omphalotus olearius*, oljkov livkar, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/omphalotusolearius.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 6 do 12 cm, sprva vzbočen, s spodvihanim robom, kmalu zravnšan, nato pa vedno bolj udrt na osredju, star močno lijast. Oranžno rdeče ali rjave barve, svetleč, z amoniakom se obarva na zeleno.

Trosovnica: lističi so zlato rumeni do oranžni, gosti, ozki in viličasto razdeljeni, potekajo daleč po betu navzdol in pogosto v temi svetijo.

Bet: 5 do 10 cm visok in 0,8 do 1,5 cm debel. Poln, proti dnu ožji, oranžno rumen ali rjav, vlaknat, žilav in ni popolnoma gladke površine.

Meso: oranžno rumeno, neenakomerno obarvano, vlaknato in žilavo, brez posebnega okusa in vonja.

Rastišče: na oljkah, od tod tudi ime, pri nas raste najpogosteje na hrastovih in kostanjevih panjih ter zakopanih koreninah. Napaden les ponoči sveti (bioluminiscenca). Čas rasti od poletja do jeseni (julij do oktober). Razmeroma pogosta goba, pogostejša v toplejših krajih.

Uporabnost: goba je strupena, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil.

Zamenjava: mogoča z navadno lisičko (*Cantharellus cibarius*) pa tudi z divjim lisičkovcem (*Hygrophoropsis aurantiaca*).

8.60. *Paxillus involutus*, navadna podvihanka, **smrtno strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/paxillusinvolutus.html>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera 4 do 8 cm, sprva grbasto vzbočen, kmalu v osredju vdrt in z izrazito spodvihanim robom. Površina žametasta, ob vlažnem vremenu rahlo mazava, kasneje postane svetleča. Olivno rjavkastih barv.

Trosovnica: lističi so barve lesa, gosti, žilnato povezani in potekajo po betu navzdol. Na pritisk rjavijo in se z lahkoto ločijo od mesa.

Bet: 4 do 5 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, poln, proti dnišču ožji, podobnih barv kot klobuk in na pritisk porjavi.

Meso: najprej rumenkasto, nato rjavo, brez značilnega vonja, pri kuhanju črni in je nekoliko grenkega okusa.

Rastišče: raste v gozdovih, parkih, na zelenicah pod drevjem, od poletja do pozne jeseni (avgust do november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je smrtno strupena, povzroča paksilusni sindrom - zastrupitev krvi. Inkubacijski čas je neomejen, nekaj let celo desetletij, vendar kratek pri usodni zaužitvi.

Zamenjava: mogoča z jelševo podvihanko (*Paxillus rubicundulus*), ki pa je bolj rumenkasta in raste pod jelšami.

8.61. *Pleurotus ostreatus*, bukov ostrigar, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/pleurotusostreatus.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 4 do 10 cm, sprva izbočen, kmalu vse bolj školjkaste oblike in s stranskim betom. Površina gladka, siva do sivo rjava, najprej s spodvitim robom, kasneje pa postane obrobje precej valovito.

Trosovnica: lističi so belkasti, nato smetanove barve, gosti, ozki, potekajo po betu navzdol, zgoščeni so zlasti na obrobju zaradi vmesnih lističev.

Bet: 2 do 6 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, poln, včasih zelo kratek ali pa ga skoraj ni, bolj ali manj stranski in proti dnu tanjši. Bele barve, kosmat ali gladek.

Meso: belo, trdno, staro mehkejše in precej žilavo, prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste skupinsko eden nad drugim, najraje na bukovih štorih, pa tudi na lesu drugega drevja, npr. topolov. Raste le pozno jeseni, pozimi in zgodaj spomladi (oktober do april). Precej pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, vsestransko uporabna, za uživanje so primerne le mlade gobe. Lahko jo konzerviramo v kisu ali pa shranimo v zamrzovalnik.

Zamenjava: mogoča z naslednjimi vrstami gob, ki so mlade užitne: golobičji ostrigar (*Pleurotus columbinus*), pozna zgručevka (*Sarcomyxa serotina*), poletni ostrigar (*Pleurotus pulmonarius*). Ljubiteljski gobarji pa morajo poznati strupen oljkov livkar (*Omphalotus olearius*), ki je oranžno rjavih barv, klobuk pa ima lijaste oblike.

Opombe: ostrigarji so saprofitne gobe, ki jih je mogoče gojiti.

8.62. *Pseudohydnum gelatinosum*, navadna ledenka, **užitna** - <http://www.drustvo-bisernica.si/pseudohydnumgelatinosum.html>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: od 3 do 6 cm širok, školjkaste oblike, s stranskim betom ali brez njega. Je hrapave ali navidezno gladke površine, prekrit z drobnimi laski (do 15 μm dolžine), bele do svetlo rjave barve in v začetku rasti s spodvitim robom.

Trosovnica: je zgrajena iz kratkih, prosojnih bodic, ki so goste in visijo izpod klobučka, proti betu so nekoliko krajše in so sivo belkaste barve.

Bet: je stranski, kratek in debel, včasih pa ga sploh ni. Klobučki so stransko priraščeni na substrat in nanizani drug nad drugim kot strešna opeka.

Meso: belo do sivkasto, z zelenkastim ali modrim odsevom, prosojno, želatinaste konsistence. Prijetnega vonja in okusa, včasih ima okus po štoru, na katerem raste oz. po trhlem lesu.

Rastišče: raste na trhlem lesu iglavcev, redko na lesu listnatega drevja, od poletja do pozne jeseni (junij do november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, predvsem surova, primerna za v solato.

Opombe: goba je užitna surova, saj pri kuhanju razpade. Dobra je v solati, s peteršiljem, česnom, oljem in kisom. Okus malo spominja na vampe. Goba nima zamenjave!

8.63. *Ramaria formosa*, lepa griva, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/ramariaformosa.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Trosnjak: od 7 do 30 cm visok, do 15 cm širok in ima širok bel bet, ki se razveji v navpične rožnato okrase vejice, ki se končujejo s citronasto rumenimi vršički. Pri starih gobah barve zbledijo.

Trosovnica: je na površini zunanjih vejic in bolj ali manj rumena, zgradbo pa je možno opazovati le pod mikroskopom.

Bet: 3 do 6 cm visok in 2,5 do 6 cm debel, čokat, v dnu bel, navzgor se močno razveji v rožnato rumene vejice.

Meso: belo, na prerezu pogosto postane rožnato rjavo, brez posebnega vonja, nekoliko grenkega okusa.

Rastišče: raste najpogosteje v listnatih gozdovih, od poletja do pozne jeseni (junij do november). Precej pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena; povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil in deluje precej odvajalno. Škoduje tudi prekuhana in z odlito vodo.

Zamenjava: mogoča z rumeno grivo (*R. flava*), ki je užitna in tudi z drugimi rumenimi grivami, ki so nekatere užitne, nekatere neužitne ali strupene. V starosti dobi več griv okrasto barvo.

8.64. *Russula cyanoxantha*, modrikasta golobica, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/russulacyanox.htm>



Avtor posnetka: Anton Poler

Klobuk: premera 5 do 15 cm, najprej izbočen, s spodvihanim robom, kmalu je na osredju udrt, obrobje pa se zravnja in pri starih gobah nekoliko dvigne. Kožica je gladka, v vlažnem vremenu lepljiva. Modrikasto vijoličaste, zelene, pa vse do citronasto rumene barve. Kožica se lahko lupi na obrobju.

Trosovnica: lističi so beli in imajo modrikast odsev, so gosti, pripeti na bet, prožni in se na pritisk zlepijo.

Bet: 4 do 10 cm visok in 1 do 3 cm debel, valjaste oblike, poln, v dnišču zožen: Bel, skoraj gladek ali pa podolžno rahlo zguban. Včasih je modrikasto ali vijoličasto nadahnjen in dokaj prožen.

Meso: belo, pod kožico klobuka rahlo rožnato, na zraku nekoliko posivi. Je precej prožno, skoraj brez vonja, ima pa prijeten sladek okus.

Rastišče: raste skupinsko pod listavci in iglavci, od začetka poletja pa vse do pozne jeseni (junij do november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, odlična, vsestransko uporabna, primerna tudi za konzerviranje. Zelo okusna je hitro pečena na plošči. Golobicam pred uporabo kožico olupimo.

Zamenjava: mogoča z rjavozelena golobico (*R. heterophylla*), pa tudi z drugimi bolj ali manj zelenkastimi, sivkastimi in rjavkastimi vrstami, ki pa so skoraj vse užitne, a imajo vse manj prožne lističe.

Opombe: v rodu golobic ni smrtno strupenih vrst. Užitnost golobic lahko določimo po okusu. Tiste, ki so pekoče ali grenijo, so neužitne oz. strupene.

8.65. *Russula emetica*, bljuvna golobica, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/russulaemetica.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 3 do 5 cm, najprej vzbočen, nato zravnšan in z nekoliko udrtim osredjem. Živo rdeče ali rožnate barve. Gladek, kožica je svetleča in lahko lupljiva.

Trosavnica: lističi so snežno beli z modrikastim pridihom, gosti in pripeti na bet.

Bet: od 3 do 6 cm visok in 0,6 do 1 cm debel, valjaste oblike, mlad poln, nato z vatasto sredino. Bel in precej lomljiv.

Meso: belo, sočno, prijetnega vonja in zelo ostrega oz. pekočega okusa.

Rastišče: raste v vseh vrstah gozdov, tudi na močvirskih tleh, najraje pa v borovih gozdovih, od pozne pomladi pa vse do prvega snega (maj do december). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil, škoduje tudi prekuhana.

Zamenjava: je mogoča z nekaterimi drugimi rdečimi vrstami golobic, zato moramo biti pri nabiranju rdečih golobic še posebej pazljivi.

Opombe: strupene in neužitne vrste golobic, tudi bljuvna, se od užitnih lahko ločijo po okusu, saj so vse bolj ali manj pekoče. To je edini rod, pri katerem lahko z okušanjem zagotovo določimo užitnost. Če goba peče ali greni, ni užitna, če pa ne peče in je milega okusa, je užitna. Vendar nekatere vrste sprva ne pečejo, ampak šele po 20 do 30 sekundah. Zato je okušanje, kot test za užitnost, lahko tudi problematično.

8.66. *Russula vesca*, užitna golobica, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/russulavesca.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 6 do 11 cm, najprej je polkrožen, na osredju je kmalu udrt, ko se popolnoma razpre postane lijaste oblike. Je gladek, mesno rdečkaste barve, na obrobju svetlejši in star nekoliko narebran, kožica pa se lupi le do polovice klobuka, pri zreli gobi pa kot da je "prekratka" in lističev ne pokriva popolnoma.

Trosovnica: lističi so beli, pripeti na bet ali pa potekajo malo po betu navzdol, pri starih gobah porjavijo oziroma so rjavo lisasti, razmeroma gosti, tu in tam viličasto razcepljeni.

Bet: od 2 do 8 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, poln, običajno proti dnišču zožen. Bel, gladek ali rahlo gubast, na pritisnjenih mestih porumeni in nato porjavi.

Meso: belo, nekoliko porjavi, zlasti v betu, brez posebnega vonja, okus je prijeten, nekoliko po lešnikih. Z železovim sulfatom reagira rožnato oranžno.

Rastišče: raste skupinsko ali posamično pod listavci in iglavci, od zgodnjega poletja do pozne jeseni (junij do november). Razmeroma pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, odlična, vsestransko uporabna, tako kot večina golobic, ki so milega okusa.

Zamenjava: mogoča s strupeno varljivo golobico (*Russula adulerina*) in drugimi vrstami golobic milega okusa ter bolj ali manj rožnatih barv. Če nismo sigurni glede užitnosti, golobico poskusimo in če je milega okusa, je zagotovo užitna.

8.67. *Russula virescens*, zelenkasta golobica, **užitna** - <http://www.drustvo-bisernica.si/russulavirescens.html>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 5 do 15 cm, sprva polkrožen, kmalu postane raven in nekoliko udrt na temenu, modrikasto zelene barve, z značilno razpokano površino. Razprt ima redkeje lahko narebrano obrobje, kožico pa se lupi le ob robu.

Trosovnica: lističi beli in precej gosti, široki, srednje debeli, ponekod viličasto razcepljeni, včasih žilnato povezani, krhki, pripeti na bet, stari so pogosto rjavo lisasti.

Bet: od 2 do 9 cm visok in 1,5 do 3 cm debel, valjaste oblike, poln, raven, včasih proti dnišču nekoliko ožji in gladek, bele barve in poprhnjen, star pa postane pogosto rjavo lisast.

Meso: belo, trdo, krhko, včasih z rožnatim odtenkom, prijetnega vonja in okusa. Z železovim sulfatom reagira rožnato ali rožnato rjavo.

Rastišče: raste posamično ali v malih skupinah pod listavci in iglavci, od začetka poletja do jeseni (junij do oktober). Razmeroma pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, odlična, primerna je za najrazličnejše jedi in za konzerviranje,okusna je tudi presna ali hitro pečena na žaru.

Zamenjava: je mogoča z ostalimi bolj ali manj zelenimi vrstami golobic, ki so skoraj vse užitne.

8.68. *Scleroderma citrinum*, navadna trdokožnica, mlada užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/sclerodermacitrinum.html>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Trosnjak: od 3 do 10 cm širok in kroglaste oblike, včasih je podolgovat ali rahlo sploščen, z grobo razpokano rumeno rjavo površino in na vrhu z odprtino, skozi katero uhajajo trosi. Nikoli zvezdasto ne razpoka. Ovojnica je debela in trda.

Trosovnica: sprva je blede kot debela ovojnica, ko pa začno trosi dozorevati, postaja vijoličasto črna, zreli trosi pa na koncu uhajajo skozi odprtino na vrhu trosnjaka.

Bet: ni izoblikovan, trosnjak je povezan s podgobjem z rizomorfami.

Meso: gleba je pri mladi gobi trdna, svetla, kasneje razpade v trosno maso, vijoličasto potemni in je zelo odbijajočega vonja ter neznačilnega okusa.

Rastišče: raste na revnih tleh, v listnatih in iglastih gozdovih, od poletja do pozne jeseni (junij do november).

Uporabnost: goba je mlada užitna, starejša neužitna, lahko povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil. Za nekatere ljudi je neškodljiva in jo uživajo, dokler je še gleba svetla.

Zamenjava: mogoča s ostalimi trdokožnicami, pa tudi s prašnicami (*Lycoperdon*).

Opombe: ta goba je najpogostejša vrsta iz rodu krompirjev, kot so se nekoč imenovala trdokožnice.

8.69. *Scutigera pes-caprae*, kozjenogi ščitar, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/albatrelluspes.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera 7 do 12 cm, školjkaste ali pahljačaste oblike, z bolj ali manj stranskim betom. Najprej izbočen, s spodvihanim robom, nato se zravnava, v osredju pa velikokrat udre. Star ima oster in valovit rob. Površina je temno rjave barve in močno hrapava oz. luskasta.

Trosovnica: je luknjičasta, najprej bele barve, kasneje postane rumenkasta. Cevke so kratke in imajo zelo debele stene. Luknjice so zelo široke, oglate in sploščene in se polagoma spuščajo po betu navzdol.

Bet: od 2 do 5 cm visok in 1, 5 do 2,5 cm debel, trebušaste ali valjaste oblike, spodaj precej zadebeljen. Bet je stranski ali vsaj ni povsem v sredini klobuka, belkaste barve, proti dnu je temnejši in rumeno, rjavkasto lisast.

Meso: belo, kasneje rumenkasto, trdo, vendar ni žilavo. Prijetnega vonja in okusa po lešnikih.

Rastišče: raste na gozdnih tleh, najraje v mešanih gozdovih, posamično ali v skupinah, v jesenskih mesecih (oktober do november). Ni več tako pogosta goba, saj so jo naši predniki precej iztrebili.

Uporabnost: goba je užitna, odlična in vsestransko uporabna, zelo čvrsta in okusna, hrapavo površino klobuka pri čiščenju odstranimo. Zelo dobra je vložena v kis.

Zamenjava: na prvi pogled bi jo lahko zamenjali s katerim od ježevcev (*Sarcodon*), ko pa jo obrnemo, vidimo, da ima luknjice in ne bodice kot ježevci.

8.70. *Sparassis crispa*, borov glivec, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/sparassiscrispa.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Trosnjak: 10 do 25 (celo do 40) cm visok in širok, zgrajen iz številnih ploščatih vej, ki rastejo iz skupnega beta in se proti koncem še bolj sploščijo, razširijo ter močno nakodrajo. Površina kodrastih loput je gladka, blede okrase barve, robovi pa so ostri in močno vijugasto nakodrani.

Trosovnica: se nahaja na celotni površini vej in je navidez gladka.

Bet: je 2 do 8 cm debelo mesnata in belkasta kepa, iz katere poganjajo veje, v zemlji pa se korenasto podaljšuje do substrata oziroma do borovega štorja.

Meso: belkasto do svetlo okrasto, prožno in vlaknato. Pijetnega vonja in okusa po orehah.

Rastišče: raste na zemlji ob borovih deblih in koreninah, posamično, redko na požaganih štorih. Goba je nevaren koreninski zajedavec. Raste poleti in jeseni (avgust do december). Precej pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, odlična, vsestranska, posebnega okusa, včasih jo je težko očistiti, kadar je polna prsti, peska in žuželk.

Zamenjava: mogoča z jelkinim glivcem (*S. nemecii*), ali s hrastovim glivcem (*S. laminosa*), ki pa ne raste pod borom, ampak pod hrastom ali drugim listnatim drevjem.

8.71. *Stropharia aeruginosa*, zelenkasta strniščnica, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/strophariaaeruginosa.html>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 3 do 8 cm, zvonaste oblike, kmalu razprt in široko grbast. Močno sluzav, z ostanki veluma na obrobju. Intenzivno modrikasto zelene barve, suh pa obledi in dobi rumenkaste odtenke.

Trosovnica: lističi so sprva zelenkasti kot klobuček, kmalu pa postanejo vijoličasto sivi do črnkasto rjavi, zaradi betičastih cistid pa je ostrinka vedno svetlejša od površine lističev.

Bet: 4 do 8 cm visok in 0,5 do 1 cm debel. Valjaste oblike, raven, proti vrhu ožji, sprva močno zelenkast, kasneje zbledi. Sluzav in pod narebranim obročkom vlaknato luskast. Star postane votel.

Meso: belo, z zelenkastim nadihom. Prijetnega okusa in z vonjem po redkvici.

Rastišče: raste na razpadajočem lesu ali blizu, na tleh, bogatih z organskimi odpadki, posamično in v skupinah, od pomladi do pozne jeseni (maj do november). Pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, primerna za mešanje z drugimi užitnimi vrstami. Sluzavo kožico odstranimo s klobuka.

Zamenjava: mogoča z modrikasto strniščnico (*S. caerulea*).

8.72. *Suillus bovinus*, prožna lupljivka, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/suillusbovinus.html>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 5 do 10 cm, najprej je polkrožen, z močno spodvihanim robom, s širjenjem pa postane raven in ima običajno valovit rob. Vlažna površina je lepljiva in gladka, rumenkasto rjavih odtenkov, v suši pa se kožica blešči in se težko lupi.

Trosovnica: je luknjičasta, sprva rumena, nato olivno rjava, cevke so kratke, trdno priraščene na meso klobuka, luknjice pa postanejo pri starih gobah zelo široke in potekajo nekoliko po betu navzdol.

Bet: od 4 do 8 cm visok in 0,5 do 1,5 cm debel, valjaste oblike, trd in prožen, poln, proti vrhu ožji, gladek, enake barve kot klobuk, brez obročka, v dnišču pa so vidni ostanki oranžnega micelija.

Meso: belkasto do okrasto, na prerezu rahlo rdeči, prožno, mehko, v betu trdo. Prijetnega vonja in nekoliko grenečega okusa.

Rastišče: raste v velikih skupinah, včasih v šopih, pod bori, poleti in v jeseni (julij do november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, dokler je mlada, lahko jih mešamo z drugimi gobami, v kisu postanejo rdečkaste.

Zamenjava: mogoča s pečeno in ovčarsko lupljivko (*S. variegatus* in *granulatus*).

8.73. *Suillus luteus*, maslena lupljivka, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/suillusluteus.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 4 do 12 cm, sprva je zvonasto izbočen, razprt ima običajno široko grbo ali pa je tudi polkrožen, star je ploščat in blazinast. Vedno je močno sluzast, gladek, svetlo ali temno rjav z vraščenimi vlakni. Kožica se z lahkoto lupi.

Trosovnica: je luknjičasta, blede rumena, v starosti olivno rjavkasta. Cevke so razmeroma dolge, priraščene na bet, luknjice pa so sprva drobne, kasneje vse bolj široke in oglate, da lahko trosi nemoteno odpadajo.

Bet: od 5 do 8 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, poln in trd. Nad belim zastiralcem je rumenkast, pod njim rjav z vijoličastimi odtenki. Star je rjavo lisast in s prilepljenimi ostanki kožnatega rjavovijoličastega zastiralca.

Meso: belkaste do rumenkaste barve, nežno, staro je mehko in vodeno. Prijetnega vonja in okusa, na zraku ne spreminja barve.

Rastišče: raste pod bori ali na robu borovega gozda v travi, skupinsko, v jesenskem času (avgust do oktober, tudi november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, vsestransko uporabna, dokler je še mlada. Kožico pred uporabo odstranimo.

Zamenjava: mogoča z ovčarsko lupljivko (*S. granulatus*) in bretobročno lupljivko (*S. collinitus*).

8.74. *Tricholoma columbetta*, golobičja kolobarnica, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/tricholomacolumbetta.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 10 cm, sprva je zvonast, nato izbočen in pozneje sploščen ter s široko grbo na osredju. Snežno bele barve s svetlimi rdečkastimi, modrikastimi ali vijoličastimi lisami. Površina je bleščeča in svilnata z radialnimi vlakni, kožica se lahko lupi.

Trosovnica: lističi so gosti, tanki, sprva ozki, pozneje široki, ob betu izrezani, s fino nazobčano ostrinko in z vmesnimi lističi proti robu.

Bet: od 5 do 10 cm visok in 1 do 2 cm debele, valjaste oblike, včasih malo ukrivljen in vitek. Bele barve, pri dnu modrikast. Podolžno svilasto vlaknat, poln, pogosto proti dnu širši in povsem spodaj zožen.

Meso: belo in trdo. Vonj in okus precej po moki.

Rastišče: raste v listnatem in iglastem gozdu, posamično ali skupinsko, ob koncu poletja in jeseni (avgust do november). Precej pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, vendar nima posebne kulinarične vrednosti zaradi precej močnega vonja in okusa po moki.

Zamenjava: je mogoča z belo kolobarnico (*T. album*) in z zoparno kolobarnico (*T. lascivum*).

8.75. *Tricholoma pardinum*, pegasta kolobarnica, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/tricholomapardinum.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 15 cm, mesnat, sprva polkrožen, z močno spodvihanim robom, kasneje zravnani in na sredini malo udrti. Sivih barv, s temnejšimi luskami, ki so včasih nanizane ena nad drugo kot strešna opeka.

Trosovnica: lističi so belkasti, okraško rumenkasti ali rahlo olivni, nažagani, neenako dolgi in trebušasti, pri betu prosti.

Bet: od 4 do 8 cm visok, 1 do 3 cm debel. Poln, včasih trebušasto zadebeljen, belkast ali okraško ter pri mladi gobi blizu lističev orošen.

Meso: belo do sivkasto, proti dnu in v klobuku tudi rahlo rdečkasto rumeno. Milega okusa in z vonjem po moki.

Rastišče: raste pod listavci in iglavci, od poletja do pozne jeseni (avgust do november). Pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena, povzročajo hudo zastrupitev - gastrointestinalni sindrom - neznani strupi učinkujejo na prebavila z razmeroma kratkim inkubacijskim časom.

Zamenjava: mogoča s prsteno, črnolusko in luskavo kolobarnico (*T. terreum*, *atrosquamosum* in *squarulosum*). Pri nabiranju kolobarnic je potrebna velika previdnost, saj lahko kaj hitro zamenjamo užitne vrste s strupenimi.

8.76. *Tricholoma portentosum*, zimska kolobarnica, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/tricholomaportentosum.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 5 do 10 cm, najprej je polkrožen in zvonasto izbočen, nato zravn, s široko grbo na temenu ali brez nje. Vlažen je lepljiv. Kožica je siva z rumenkastimi odtenki, vidna so vraščena temnejša radialna vlakna, zlahka jo olupimo.

Trosovnica: lističi so sprva beli, nato sivkasti in z rumenkastim odtenkom. So široki, razmaknjeni in izrezano pripeti na bet.

Bet: od 6 do 12 cm visok, 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, poln, rahlo ukrivljen, proti vrhu deloma ožji. Bele barve, vlaknat, gladek, star pogosto z rumenimi odtenki in proti vrhu nekoliko luskast.

Meso: belo, nežno, pod kožico klobuka sivkasto. Prijetnega milega okusa in precej močnega vonja po moki.

Rastišče: raste pod listavci in iglavci, v mešanem gozdu, zlasti pod bori, v velikih skupinah, pozno jeseni in v začetku zime (oktober do december). Relativno pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, vsestransko uporabna, lahko jo pripravljamo na najrazličnejše načine, še posebej dobra je vložena v kis.

Zamenjava: mogoča s prsteno, pekočo in žarolistno kolobarnico (*T. terreum*, *virgatum* in *orirubens*). Zimsko kolobarnico ločimo od ostalih predvsem po rumeni barvi lističev in močnem vonju po moki.

8.77. *Tricholoma sciodes*, pogubna kolobarnica, **strupena** - <http://www.drustvo-bisernica.si/tricholomasciodes.htm>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 4 do 7 cm, najprej grbasto vzbočen, nato zravn in z vlaknastimi žarki. Sivih barv, včasih z rožnatim ali vijoličastim odtenkom, gladek, le pri starih gobah se vlaknenca luska sprostijo.

Trosavnica: lističi so sprva beli, kasneje pepelnato sivi, pogosto je ostrinka lističev temnejša, so široki in izrezano pripeti na bet, pogosto z rožnatim nadihom.

Bet: od 4 do 7 cm visok in 0,7 do 1,5 cm debel, valjaste oblike, poln, proti dnu rahlo odebeljen, gladek, bel ali sivkasto nadahnjen.

Meso: belo do sivkasto, neopredeljivega vonja, sprva grenko, kasneje pa postane pekoče.

Rastišče: raste pod bukvami, pa tudi v mešanem gozdu na rastiščih zimske kolobarnice, v jesenskih mesecih (oktober do november). Precej pogosta goba.

Uporabnost: goba je strupena, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil. Tudi prekuhana je škodljiva.

Zamenjava: mogoče z užitno zimsko kolobarnico (*T. portentosum*) in neužitno pekočo kolobarnico (*T. virgatum*).

8.78. *Tricholomopsis rutilans*, rdečkasta trhlenka, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/tricholomopsisrutilans.html>



Avtorica posnetka: Ana Ivanovič

Klobuk: premera od 6 do 18 cm, pogosto zelo mesnat, sprva polkroglaste oblike z rdeče vijoličasto površino, ki pri nadaljnji rasti razpoka v zrnate luskice na rumeni podlagi.

Trosovnica: lističi so rumeni, tanki in gosti ter pripeti na bet.

Bet: od 6 do 10 cm visok in 1 do 2 cm debel, valjaste oblike, ukrivljen, rumen in proti dnu škrlatno luskast, dno je rumeno.

Meso: rumeno, nekoliko žilavo, prijetnega vonja in okusa.

Rastišče: raste na borovih koreninah in panjih, od poletja do pozne jeseni (junij do november). Precej pogosta goba.

Uporabnost: goba je pogojno užitna, surova je lahko škodljiva, povzroča sindrom surovih gob - neznani strupi, ki učinkujejo na prebavila, občutljivim osebam lahko škoduje tudi prekuhana.

Zamenjava: mogoč z lično trhlenko (*T. decora*) in okrasno trhlenko (*T. ornata*), vendar sta obe precej manjši.

8.79. *Tylopilus felleus*, žolčasti grenivec, neužitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/tylopilusfelleus.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera od 5 do 10 cm, polkrožne oblike, kmalu zravnani, star z navzgor obrnjenim robom. Mesnat, na površini različnih rjavih barv.

Trosovnica: je luknjičasta, debela in iz dolgih navpičnih cevok. Sprva so luknjice popolnoma bele, z dozorevanjem trosok pa postanejo rožnate barve.

Bet: od 7 do 14 cm visok, 2 do 4 cm debel, betičast, podobne barve kot klobuk, površino pa prepleta močna, rjava in razpotegnjena mrežica.

Meso: belo, na zraku pordijo, pod kožico klobuka rjavo. Ima vonj po gobi, okus pa zelo grenak.

Rastišče: raste v vseh vrstah gozdov, od zgodnjega poletja do pozne jeseni (junij do oktober). Pogosta goba.

Uporabnost: goba je neužitna, predvsem zaradi svojega grenkega okusa.

Zamenjava: mogoča z vrstami gobanov, predvsem z jesenskim gobanom (*Boletus edulis*), vendar se ju lahko loči, predvsem po trosovnici, ki je pri zrelem grenivcu rožnata, pri gobanih pa bela in kasneje zelenkasta.

8.80. *Xerula radicata*, zaviti širokolistar, užitna - <http://www.drustvo-bisernica.si/oudemansiellaradicata.htm>



Avtor posnetka: Slavko Šerod

Klobuk: premera 2,5 do 8(10) cm, pri mladi gobi je stožčasto izbočen, pozneje sploščen, z malo mesa, v sredini uleknjen in z nizko grbico ter z žarkasto nagubano površino. Je sluzast, svetlo rjave ali rumenkasto rjave barve, lahko je celo bel.

Trosovnica: lističi so beli, zelo široki, razmaknjeni, ob betu zaokroženi, prosti, rob lističev je včasih rjav.

Bet: od 12 do 15 cm visok in 0,9 do 1,1 cm debel, zelo dolg in tanek, v spodnjem delu vretenasto odebeljen, bele barve in rjavo lisast, votel, krhek, gladek, navzdol se podaljšuje v dolg korenast podaljšek, ki tiči globoko v zemlji.

Meso: belo, tanko, brez posebnega vonja in okusa.

Rastišče: raste v listnatem in mešanem gozdu, na trhljih vejah in razpadajočem lesu ali na zemlji, poleti in jeseni (junij do oktober, tudi november). Zelo pogosta goba.

Uporabnost: goba je užitna, vendar nima kulinarične vrednosti.

Zamenjava: mogoča z ostalimi vrstami širokolistarjev.